

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

7. leto / številka 29

V Celovcu, dne 21. julija 1955

Cena 1 šilling

Pravičnost — samo za Južno Tirolsko?

V naslednjem prinašamo prevod članka iz glasila gradiščanskih Hrvatov „Naš tajednik“ z dne 16. julija 1955.

V petek 1. julija zvečer je priredila Zveza Tirolcev na Dunaju veliko zborovanje, na katerem so obravnavali narodnostno vprašanje Nemcev na Južnem Tirolskem v Italiji. Ob tej priliki smo slišali kot govorniki nekatere zastopnike vladnih strank. Njihovi govori so bili za nas gradiščanske Hrvate znatno zanimivejši kot za vse druge prisotne. Poslušajmo, kaj so dejali:

Poslanec Ebenbichler (VdU) je v svojem govoru opozoril na dejstvo, da je leta 1910 od skupnega števila prebivalstva bilo 242.537 Nemcev in 7122 Italijanov, leta 1921 je bilo 227.087 Nemcev in 26.848 Italijanov, leta 1933 pa je bilo skupno 231.204 Nemcev in 114.568 Italijanov. Število Italijanov je zato tako naglo naraščalo, ker je Italija načrtno naseljevala tam veliko število Italijanov, da na ta način, četudi v daljši dobi, zviša število Italijanov, a zniža število Nemcev. Njihove (nemške) šole na Južnem Tirolskem stojijo popolnoma pod vplivom Italijanov. Italija ne priznava diplom Južnih Tirolcev, ki so promovirali na tej ali oni avstrijski visoki šoli itd.

Sedaj vprašamo mi: „Pod čigavim vplivom stojijo naše hrvaške šole na Gradiščanskem? Vsem je znano, da nadzorujejo naše hrvaške šole dva nemška in en hrvaški nadzornik. Upamo pa vsaj, da nam ne bo kdo skušal dokazati, da ima en nadzornik več vpliva na šole kot dva, pa če tudi bi bila še tako tolerantna. Pa to tudi vemo, da se ljudje bolj bojijo dveh čebel, kot ene ose.“

Poslanec Zechtl (SPOe) je pa opozoril na to, da se Italija še naprej drži Mussolinijevih metod in da hoče na vsak način znižati število Nemcev na Južnem Tirolskem. V svojem govoru je pokazal Finsko in Dansko kot vzore, kako je treba ravnati z manjšinami.

In zopet vprašamo: „Zakaj je iskal poslanec Zechtl svoje vzore tako daleč po svetu, zakaj ni postavil za vzgled našo domovino Avstrijo kot vzorno državo? Ali je hotel pozabiti, da so tudi v Avstriji narodne manjšine? Ali je morda zato pokazal na Dansko in Finsko, ker se ne strinja s postopkom Avstrije z narodnimi manjšinami?“

To je težko verjeti. Gotovo ve tudi on, kot narodni poslanec, da je v tem pogledu pri nas v Avstriji še mnogo vprašanj, ki bi morala biti že davno rešena, pa doslej še niso. Avstrija je doslej odlašala, da bi dala našim bodočim učiteljem možnost izobrazbe v hrvaškem jeziku, to je v tistem jeziku, v katerem bi morali poučevati v šoli. Nemci na Južnem Tirolskem imajo nemško učiteljske, imajo nemške srednje šole. To je dobro, in ne le dobro, ampak tudi pravično. A kar velja za Nemce na Južnem Tirolskem, to mora veljati tudi za nas gradiščanske Hrvate. Popolnoma prav ima gospod Zechtl, ko pravi: „Die deutschen Kinder Südtirols müssen in der Schule in deutscher Sprache unterrichtet werden!“ Pravilno ni v tej zvezi nič omeniti, da bi bilo treba vpraševati tudi starše, kako se naj njihovi otroci poučujejo. In imel je prav, da tega ni omenil. Tudi glede drugih predmetov nič ne vprašujejo staršev. In mi zopet poudarjamo: Kar je dobro in prav za Nemce na Južnem Tirolskem, mora biti dobro in prav tudi za nas gradiščanske Hrvate. Ali sme tu ali tam odločiti občinska uprava o tem, kako se naj poučuje, in da pogosto to odredi kar župan sam?“

Poslanec Stüber je pa tako poudarjal „nemštvo“, da sem se že kar bal, da utegne iz tega ali onega kota zadoneti „Deutschland über alles“ ali pa „SA marschier!“... Pa temu se končno nihče ne bi mogel preveč čuditi, ko je tako odločno trdil, da je vprašanje Južne Tirolske ne le vprašanje Avstrije, ampak vprašanje celega nemškega naroda. On je tudi bil za to, da je treba proti Italiji ostreje nastopiti. Ako bi pa Italija kljub temu ne hotela drugače postopati z Nemci na Južnem Tirolskem, potem bi bilo pa treba odgovoriti svoj čas v Parizu sklenjeno pogodbo o Južni Tirolski.

V tem pogledu je naše stališče naslednje: Pogodbe je treba držati. In to tako z ene kot z druge strani. Naj da Italija Nemcem vse narodnostne pravice na Južnem Tirolskem, a prav tako naj jih da tudi vsaka druga država, in to ne zgolj na papirju. To velja tudi za Avstrijo!

Poslanec dr. Gschnitzer (OeVP) je zahteval,

Odložajo o usodi sveta

„Štirje veliki“ v Ženevi

Predsednik Združenih držav Eisenhower in ministrski predsedniki Anglije, Francije in Sovjetske zveze so začeli posvetovanja.

V ponedeljek dopoldne so se prvič sestale vse štiri delegacije v marmornati dvorani palače nekdanje Lige narodov.

V sejni dvorani so bile postavljene mize v štirikotu in je vsaka delegacija zavzela eno stran. Pri Sovjetih je sedel v sredi Bulganin, a na njegovi desnici je bil Molotov, a na levi Hruščev, poleg katerega je sedel maršal Žukov. Ostali šefi vlad so imeli na svoji desnici zunanje ministre.

Eisenhower in Žukov se rokujeta

Še pred začetkom konference so opazili, da sta si predsednik Eisenhower in maršal Žukov prijateljsko stisnila roke v spomin na nekdanje bojno tovarištvo, ko je Eisenhower bil poveljnik zapadnih zavezniških čet, a Žukov pa ruskih in sta se na tleh premagane Nemčije srečala na Labi.

V svojem uvodnem govoru je Eisenhower, ki bo kot edini državni predsednik med „štirimi velikimi“ imel tudi predsedstvo tega sestanka, naznačil cilje konference v šestih točkah:

Eisenhowerjevih šest točk

1. Zedinjenje obeh Nemčij; 2. več svobode sovjetskimi satelitskim državam; 3. odstranitev „železnega zastoja“; 4. rešitev vprašanja svetovnega komunizma; 5. razorožitev; 6. uporaba atomske energije v miroljubne namene.

Izjavil je tudi, da ameriško ljudstvo želi prijateljstvo z narodi Sovjetske zveze in da Amerika ne bo nikoli sodelovala v napadalni vojni proti Sovjetski zvezi ter da se bo le branila, če bo napadena. Poudaril je tudi, da je Atlantski pakt obrambna organizacija.

Nato je povzel besedo francoski ministrski predsednik Faure, ki je svaril pred premočno Nemčijo in poudaril potrebo omejitve nemške oborožitve. Z njegovim govorom je bilo dopoldansko zasedanje zaključeno.

Angleški ministrski predsednik Eden je

popoldne razvil svoj načrt o ureditvi evropske varnosti, ki sloni na izvedbi svobodnih volitev v obeh Nemčijah ter ustanovitvi ene vlade za ves nemški teritorij. S to vlado bi naj bila potem sklenjena mirovna pogodba in novonastala Nemčija bi naj imela pravico do omejene oborožitve in da sama odloči, kateremu političnemu taboru se pridruži.

Bulganinu se ne mudi

Drugi dan je povzel besedo sovjetski ministrski predsednik Bulganin, ki je na splošni optimizem, ki je zavladal po govorih treh zapadnih predstavnikov, priliz nekoliko kapljic hladne vode.

Izjavil je, da čas za združenje obeh Nemčij še ni dozorel in rekel, da je treba to vprašanje odložiti. Posebno pa se je zahvalil predsedniku Eisenhowerju za njegove prijateljske besede ter dejal, „da mu verjame“.

Po plenarni seji so se potem sestali zunanji ministri, da določijo dnevni red bodočih posvetovanj svojih šefov in pri tej priliki je kljub Bulganinovemu govoru prevladalo zapadno stališče in je bilo postavljeno na prvo mesto dnevnega reda vprašanje združenja Nemčije.

Vojaški rok v Avstriji devet mesecev

Na drugi strani poročamo podrobneje o poteku pogajanj med obema vladnima strankama o zakonu o vojaščini. Zadnje vesti pa pravijo, da je bil dosežen tudi sporazum o roku vojaške službe, ki je bil določen na devet mesecev. Vsi avstrijski državljani med 18. in 51. letom bodo pa pod vojaško obveznostjo. S tem je dobil zakonski osnutek dokončno obliko in ga je vlada na torkovi seji sprejela ter ga bo v kratkem predložila parlamentu.

Na isti seji je bil sprejet tudi osnutek zakona o nevtralnosti, v smislu sklepov parlamenta.

Kardinal Mindszenty izpuščen iz zapora?

Prejšnjo nedeljo so madžarske oblasti izdale uradno sporočilo, da je bil kardinal Mindszenty izpuščen iz zapora.

Politični opazovalci spravljajo ta korak v zvezo z nedavnim obiskom ministrskega predsednika v Moskvi ter menijo, da je bil Mindszenty izpuščen na povelje iz Moskve. To bi naj bila ena izmed taktičnih potez pred konferenco v Ženevi. Posebno bi naj ta izpustitev imela namen, da prepreči proteste proti komunističnemu terorju na velikem evharističnem kongresu, ki se te dni vrši v Rio de Janeiru (Brazilija).

da mora biti pouk v osnovnih in srednjih šolah v nemškem jeziku. Nemščina mora biti uradni, in ne pomožni jezik. Dve nemški šoli ali občini morata med seboj dopisovati v nemščini, in ne v italijanščini. V pariški pogodbi je zagotovljena avtonomija za Južno Tirolsko. Brez avtonomije nimajo Nemci tam nikake obrambe...

Dr. Gschnitzer je še čuda mnogo drugega rekel, kar moremo in moramo tudi mi v polni meri podpisati. Brez avtonomije ni nobene obrambe! Ob tej priliki bi tudi mi nekaj prosili narodnega poslanca dr. Gschnitzerja, namreč, da bi naj on tako govoril v dunajskem parlamentu tudi takrat, kadar se obravnavajo avstrijske manjšine. Da končno vzame tudi vlada na znanje, da živi na Gradiščanskem mali narod, ki ga imenujejo in se tudi sam imenuje hrvaški, ki prav tako ljubi svoj materini jezik, kot ljubijo Južnotirolci svojega. Bolje rečeno, da nam ne bi dajali ob vsaki priliki lepe obljube, ka-

terim pa ne sledijo dejanja.

Po mnenju dr. Gschnitzerja je bilo to zborovanje dobro in potrebno. Ravno tako smatra za potrebno, da se taka zborovanja še ponavljajo.

To velja tudi za nas. Tudi za nas velja, da je treba kovati železo, dokler je še vroče.

Končno je govornik dejal, da je treba Nemcem na Južnem Tirolskem na vsak način pomagati. To se razume samo po sebi. Ta pomoč naj bi se izvedla tako, da bi avstrijske občine pomagale nemškim občinam na Južnem Tirolskem. Treba je tja potovati, pošiljati podpore itd. Južna Tirolska je za Avstrijo, a Avstrija za Južno Tirolsko. Narod mora samo hoteti, pa bo tudi vlada hotela.

Da! Tudi mi poudarjamo: Pravičnost za Južno Tirolsko! A pravičnost tudi za gradiščanske Hrvate in koroške Slovence!

Franjo Leopold, deželni poslanec.

K R A T K E V E S T I

Francoski senat bo še ta teden razpravljal o avstrijski državni pogodbi in jo odobril, kot poroča uradna informacijska agencija.

Prvič v zgodovini je začela služiti atomska energija v miroljubne namene v mestu Schenectady (USA), kjer s pomočjo atomske energije proizvajajo električni tok za splošno uporabo prebivalstva.

Švedski ministrski predsednik Tage Erlander je prispel na uradni obisk na Dunaj.

Začel se je v nedeljo veliki evharistični kongres v Rio de Janeiru v Braziliji (Juž. Amerika) s slovesnimi mašami v vseh cerkvah tega mesta. V veliki procesiji je bilo okrog 100.000 romarjev, deset kardinalov in okrog 100 škofov. Ob tej priliki je bila slovesno otvorjena nova papeška univerza, ki bo lahko sprejela 8000 študentov. Nahaja se v obalnem delu mesta, ki slovi po vsem svetu po svoji lepoti.

Angleži so proti smrtni kazni, je na podlagi posebnega glasovanja med svojimi čitatelji ugotovil angleški list „Daily Mirror“. Na stavljeno vprašanje je list prejel okrog 31.000 odgovorov, od katerih sta bile dve tretjini proti smrtni kazni, ena tretjina pa za. Izgleda pa, da ženske niso tako odločno proti vislicam kot moški.

Strojvodjo je med vožnjo zadela srčna kap na železniški progi med Turinom in Genovo v Italiji. Kurjač je to opazil šele, ko je vlak sam vozil naprej mimo postaje, kjer bi bil moral po voznem redu obstati in je na srečo še pravočasno potegnil za zavoro.

Potres v Mali Aziji je prizadel pokrajino okoli mesta Izmir. Na več krajih so se zrušile hiše ter je njih število doslej naraslo na 500, a tri osebe so izgubile življenje.

V Chicagu (USA) je letalska nesreča zahtevala 22 žrtev, med katerimi sta bila tudi pilot in stewardess (postrežnica) letala. Pri pristanku se je letalo zaletelo v nek reklamni napis in začelo goreti.

Avstrija bo odslej naprej tudi članica OEEC (Organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje) v Parizu. Za podpredsednika je bil izvoljen avstrijski dir. Prack, a drugi avstrijski zastopnik dr. Augenthaler pa je postal polnopravni član trgovinskega direktorija organizacije.

Papež Pij XII. je imenoval karmeličana Ubalda Stello za škofa in apostolskega administratorja v Kuwaitu in Arabiji. Istočasno je bil jezuitski pater Adam Kozłowiecki imenovan za škofa in apostolskega administratorja v Lusaki v Severni Rodeziji (Afrika).

Sovjetski poslanik v Beogradu Valkov je bil pred dnevi sprejet pri maršalu Titu na Brionih ter imel z njim daljši razgovor.

Ho Chi Minh, komunistični voditelj Severnega Vietnama v Indokini, je prejšnji teden prispel na obisk v Moskvo. Na sprejemu, ki ga je priredil poslanik Severnega Vietnama v Moskvi, je prisostvovalo okrog 500 povablencev, med katerimi so bili tudi vsi vrhovi sovjetske vlade z Bulganinom na čelu.

Poseben fond za politične preganjance

Zastopniki Židov so bili sprejeti pri zveznemu kanclerju ing. Raabu in podkanclerju dr. Schärfu ter so razpravljali o ureditvi odškodnin in pomoči Židom, ki so trpeli preganjanje pod nacizmom. Bil je dosežen načelni sporazum, da bo pri zvezni vladi ustanovljen poseben sklad za podpiranje političnih preganjancev, ki imajo stalno bivališče izven Avstrije. Pomoč bodo dali žrtvam nacističnega preganjanja brez razlike na versko pripadnost in sicer po potrebi oseb, ki prihajajo v poštev in v obliki enkratne podpore. Predsednik Židovske podporne organizacije dr. Goldmann in predsednik židovske verske občine na Dunaju sta izjavila, da sta s to ureditvijo zadovoljna.

Politični teden

Po svetu . . .

Vse v znamenju srečanja štirih velikih
18. julij 1955 bo po vsej verjetnosti vendar nekaj mejnik v svetovni politiki. Srečanje velikih štirih v Ženevi po desetih letih hladne vojne je vsekakor nov dogodek. Pri vsem ne smemo prezreti, da se srečajo razmeroma mladi politiki. Eisenhower je dopolnil 64 let, Eden šteje 58, Bulganin je v šestdesetem letu, francoski ministrski predsednik Faure pa ima komaj 46 let. Po poklicu je prvi vojak, drugi diplomat, tretji upravni uradnik in zadnji pa advokat. Pri zadnjem sestanku velikih sta bila Stalin in Churchill že vsekakor precej priletna, Roosevelt pa bolehen.

Posvetovalnica teh velikih gospodov bo ostala po vsej verjetnosti tudi brez dima, ker so vsi nekadilci ali kvečjemu priložnostni kadilci, to pa bodo opravili pri večernih sestankih pri kozarcu dobrega vina.

Predpriprave

Predpriprave so se v veliki meri vršile v Parizu. Tam so zapadni zunanji ministri napravili skupne načrte za nastop v Ženevi. Zunanji ministri Dulles za Ameriko, Pinay za Francijo, Mac Milan za Veliko Britanijo ter von Brentano za Zapadno Nemčijo so na svojih skupnih razgovorih določili, da pripada v Ženevi vsekakor nemškemu vprašanju prvo mesto. Od rešitve tega vprašanja je odvisna tudi rešitev evropske varnosti in vprašanja splošne razorožitve.

Pri vseh teh razmotirvanjih pa stoji dejstvo, da je zapadni blok močna celota, s katero bodo morali tudi Sovjeti računati.

Izgleda pa, da ženevska konferenca ne bi in ne bo mogla vzpostaviti stare sloge zmagovalcev iz leta 1945. Kot neviden partner je pri posvetovalni mizi navzoča tudi Zapadna Nemčija v Ženevi, čeprav njeni predstavniki na konferenci neposredno ne bodo udeleženi. Adenauer je namreč s svojim potovanjem v Washington in London povezoval Nemčije z Zapadom tako utrdil, da bo ta činitelj v bodoče igral močno vlogo v svetovni politiki. Amerika in Velika Britanija sta pa dali Adenauerju zagotovila, da ne bosta na nobeden način pristali na katerokoli poravnavo med Vzhodom in Zapadom pred rešitvijo nemškega vprašanja.

Razume se, da bodo tudi Sovjeti stavili svoje zahteve, ki so jih v raznih oblikah nakazali. Cena, katero zahtevajo Sovjeti za pristanek na združitve obeh Nemčij, je nemška nevtralnost z zelo omejeno oborožitvijo. Velika Britanija gre s tremi jasnimi sklepi na konferenco: povezava z Ameriko je neomajna, nadaljnji obstoj Atlantske zveze je izven debate in, da je treba vse storiti za združitve obeh Nemčij.

Francoski parlament je dal svojima zastopnikoma Faureju in Pinay-u razmeroma proste roke, pač pa ostane Francija določeno in odločno v Atlantskem paktu.

Amerika pa hoče ostati v tesni povezavi z Evropo in zahteva jasne odločitve glede obeh Nemčij, ker sta ta dva činitelja tudi del ameriške varnosti.

O poteku konference same poročamo na prvi strani lista.

V Severni Afriki

Nemiri v francoskem delu severne Afrike se nadaljujejo. V mestu Casablanca, ki

je najvažnejše pristanišče Maroka in šteje skoraj 600.000 prebivalcev, je prišlo zopet do hudih nemirov. Na desetine smrtnih žrtev in na stotine ranjencev je revolta že zahtevala. Francija je poslala ojačenja po zraku in guverner je proglašil obsedno stanje. S položajem so nezadovoljni tako Marokanci, ki zahtevajo politično svobodo in neodvisnost, kakor tudi francoski kolonisti, ki so mnenja, da vlada ne ukrene vsega, kar bi bilo za njihovo varnost potrebno.

Parlament v Bonnu

pa se je v zadnjem tednu pečal s postavami, ki naj bi dale temelje za novo nemško armado. Socialisti, ki so bili doslej odločni nasprotniki zopetne nemške oborožitve, so tokrat v parlamentu v veliki večini glasovali za vojaški zakon. To je vsekakor prvi korak za omilitve nasprotja med vlado in opozicijo.

. . . in pri nas v Avstriji

Kot smo pisali že zadnjič, sta se vladni stranki zedinili že skoraj o vsem glede vojaščine. Odprto je le še dvojno vprašanje, to je dolžina vojaškega roka (6 ali 12 mesecev) in meja starosti za oficirje, ki bi jih prevzeli v armado. Medtem so prišle v javnost nekatere podrobnosti

nove postavbe o vojaški obveznosti.

Mlade fante bodo vpoklicali v 19. letu. Precej obširni so predpisi, ki predvidevajo oprostitve od vojaške službe, odgovoditev n. pr. pri študentih do zaključka študija. Kot je to bilo običajno tudi že v stari Avstriji, bodo prosti vojaščine redovniki in duhovniki. Vojaški rok ne bo v škodo civilnemu napredovanju, ker ga bodo vračunali tako pri letih službe kot tudi pri vseh pravicah, ki izvirajo iz civilne delovne pogodbe. Dokler nekdo ni odslužil vojake, se ne bo smel ženiti. V splošnem pa bodo vojakom zagotovljene vse državljske prave

Zvišanje cen v Jugoslaviji

Kot poroča jugoslovanska uradna agencija, je vlada sprejela odlok o spremembah cen nekaterih življenjskih potrebščin in o zvišanju tarif na železnicah:

a) zvišanje odkupne cene pšenice za 5 din pri kilogramu, odkupne cene koruze za 6 din pri kilogramu ter odkupnih cen drugih žitaric v skladu s cenami pšenice in koruze;

b) zvišanje prodajne cene kruha in moke povprečno za 12 din pri kilogramu.

c) prosto formiranje cene masti in olja, kar istočasno pomeni tudi povečanje teh cen;

d) zvišanje maloprodajnih cen tobaka za 27%;

e) zvišanje potniških tarif na železnici za okrog 20%. Zaradi povečanih stroškov prehrane na osnovi teh spremenjenih cen se bodo povečale plače, pokojnine in invalidnine za 500 din mesečno in otroški dodatki za 240 din mesečno.

Podpredsednik vlade Svetozar Vukmanovič je izjavil, da so na izdajo gornjih ukrepov vplivali naslednji činitelji:

Žal temu delu poznala naglica, brez ozira na to, da v slovenski literarni zgodovini še nismo dobili pravih nespornih monografskih del o Cankarju, kot jih imamo o Prešernu in kot ga je napravil Slodnjak sam o Levstiku.

Predavanje je bilo izven okvira „Pedagoških tednov“. Namenjeno je bilo učiteljem dvojezičnih šol, ki so se zbrali v Celovcu na tečaju za slovenščino, a vršilo se je v — nemščini. Menimo, da bi poslušalcem bolj koristilo, če bi predavanje slišali v izbrani slovenščini, ki je bila vedno odlika predavanj prof. Slodnjaka.

Vsekakor pa je predavanje bilo lep pregled slovenske književnosti in bi bilo zelo koristno, da bi v okviru kulturne izmenjave slovenski znanstveniki večkrat prihajali na Koroško in predavali tudi širšemu nemškemu občinstvu o podobnih temah, kar bi mnogo pripomoglo k boljšemu medsebojnemu razumevanju obeh ljudstev tako v deželi kot tudi preko meja.

vice, svoboda veroizpovedi in politične opredelitve.

Postava o socialnem zavarovanju

še vedno ni gotova. Pogajanja z zdravniki so zelo težavna. Ponovno so bila že prekinjena, kot smo poročali; zdj se, da pred jesenjo osnutek ne bo dozorel, kajti zdravniki so precej nepopustljivi.

Parlament je obravnaval

minuli teden tudi postavbo o organizaciji visokih šol. Ta postava končno ureja visokošolski študij po modernih vidikih. Visoke šole bodo podrejene prosvetnemu ministrstvu na eni strani, obenem pa bodo ohranile starodavno tradicionalno avtonomni položaj. Ta avtonomija daje visokim šolam svobodo v znanstvenem delu, kar je bistveno potrebno za nemoten razvoj znanstvenega raziskovanja.

Italijanski listi

so pretekle dni vodili ostro polemiko proti uradnim avstrijskim politikom zaradi Južne Tirolske. Italijani trdijo namreč, da je tam vse v redu, dejstvo pa je na drugi strani, da so Južnotirolci sami upravičeno nezadovoljni. Tokrat so sklenili demonstrirati celo v parlamentu v Rimu, kjer so njihovi trije poslanci izjavili, da bodo glasovali iz protesta proti vladi, katero so do zdaj vedno podpirali.

Na Koroškem

je bilo zadnje dni zelo živahno. V Celovcu se vršijo pedagoški tedni za učitelje. Po zaključku prvega dela so se zbrali zastopniki katoliškega učiteljstva, da ustanovijo tudi na Koroškem svojo deželno organizacijo. Ob tej priliki so govorili slavni pedagogi, prosvetni minister dr. Drimmel in škof krški dr. Köstner.

V nedeljo pa se je Celovec prav praznično odel. Povsod so izobesili zastave. Iz vseh strani pa so prihajali gostje, da se udeležijo proslave Kolpingove ustanove, ki praznuje 100-letnico svojega obstoja. Po mestu je bil tudi lep obhod raznovrstnih obrtnikov, ki so na vozovih predstavljali različne obrti v starinskih nošah, ki še izvirajo iz srednjeveških časov.

... predvsem potreba, da bi se poleg drugih ukrepov tudi s ceno dosegli ugodnejši pogoji za proizvodnjo žita. Znano je, da proizvodnja žita zaostaja za naraslimi potrebami prehrane prebivalstva, kar predstavlja veliko obremenitev za našo plačilno bilanco, ker moramo znatne količine uvažati.

Prevelika poraba kruha

Nadalje je minister izjavil, da je v Jugoslaviji očitno „prevelika uporaba žitaric“, to je, da ljudje pojedjo preveč kruha in drugih testenin, in upa, da bodo z novimi cenami dosegli „ekonomično porabo žitaric v potrošnji“, to je, da bodo ljudje jedli manj kruha in drugih žitnih hranil.

Zadnja leta so cene v Jugoslaviji počasi, a stalno naraščale in je minister navedel za primer leta 1935/38 (indeksna štev. 100). Današnji indeks cen znaša za žitarice 1550 (to je: povišanje je petnajstkratno), dočim je indeks cen živine 1990 (cene so se povišale za nad devetnajstkrat), povrtnine 1930 (povišanje približno 19-krat), a vino 2773 (podražilo se nad 27-krat).

Cene žitaric so ostale zato nizke, ker so bile oblastveno določene in niso rasle sorazmerno z plačami, pravi minister.

Po drugi strani pa je v zadnjem desetletju proizvodnja žitaric „nižja kot pred vojno“. Tako je po podatkih, ki jih navaja Vukmanovič, v primeri s proizvodnjo leta 1935/38 (indeksna številka 100) proizvodnja pšenice lani znašala le 55 (nekaj malega nad polovico), a proizvodnja koruze 67 (ni ti ne dve tretjini) predvojne proizvodnje.

Pridelkov manj - ljudi pa več

„Še večje je nazadovanje v proizvodnji žitaric“, je nadaljeval minister, „ker je število prebivalstva naraslo. To pelje vse do ostrejšega sorazmerja med proizvodnjo žitaric in potrebami, ki so v stalnem naraščanju. Zaradi tega smo prisiljeni ogromno pšenice uvoziti.“

O porabi žitaric (kruha) v Jugoslaviji in v drugih državah je dal minister naslednje podatke:

„V našem sestavu prehrane je značilna velika potrošnja kruha v primeri z drugimi živilskimi proizvodi. Uporaba žitaric v skupni prehrani prebivalstva pri nas je ze-

lo velika in znaša 69%, dočim je n. pr. v Franciji 46%, v Nemčiji 44%, v Holandiji 35% v skupnem številu kalorij. Nadaljnja značilnost naše sedanje sestave prehrane je, da se potrošnja žitaric ne zmanjšuje, temveč celo veča. Tako je bila potrošnja žitaric na prebivalca v zadnjih letih naslednja: 1951. leta 181 kg, 1952. leta 187 kg, 1953. leta 200 kg, lani pa 207 kg.

Čeprav dosedanje nizke cene kruhu in moki niso bile edini činitelj visoke potrošnje teh žitaric, so bile nedvomno eden izmed teh činiteljev.“

Isti razlogi so bili odločujoči tudi pri ukinitvi dosedanjih uradnih cen masti in olja, ki se bodo odlej naprej tvorile na prostem trgu po klasičnem zakonu ponudbe in povpraševanja. Dosedanje uradne cene masti so bile absolutno prenizke v primeri s cenami pitanih prašičev in so klavnice s proizvodnjo masti imele zgolj izgubo ter jih je morala zato država podpirati. Zato je tudi proizvodnja maščob padla in so jih morali uvažati.

Zvišanje plač ni zadostno

Kot minister predvideva, bodo novi ukrepi povzročili zvišanje življenjskih stroškov, ki ga povišanje plač in pokojnin ne bo izravnilo. Tako „za podražitev tobaka ni določeno nikakšno nadomestilo potrošnikom, ker ta za življenjsko raven ni tako bistvenega pomena kot osnovni življenjski proizvodi“. Isto velja tudi za povišanje železniških vozniških kart, vendar bodo tukaj delavci in nameščenci uživali dosedanje olajšave.

Vukmanovič je izjavil nadalje:

„Ukinitve subvencioniranih cen bo povzročila trenutne težave, ker povečuje življenjske stroške prebivalstva. Zaradi tega smo doslej vedno pri sprovanju takih ukrepov skrbeli za to, da smo z ustreznimi denarnimi nadomestili zaščitili pri tem prehodu družine delavcev in uslužbencev.“

Tak primer je tudi sedaj pri podražitvi kruha, moke in maščob, vendar bo še poleg povečanja plač, pokojnin, invalidnin ter otroških doklad prišlo do primerov, da bodo posamezni potrošniki in posamezne družine zašle trenutno v težak položaj.“

Vendar minister meni, da so to le trenutne težave in da bo nova ureditev dovedla do izboljšanih pogojev za „neoviran razvoj proizvodnje“.

Komunistični tisk nazaduje

Ponos italijanske komunistične stranke je bil njen tisk. Njeno glasilo „Unità“ je bil eden izmed redkih italijanskih dnevnikov, ki je donosil dobiček. Leta 1954 so ga dnevno prodali po vsej državi 435.000 izvodov. Letos jih prodajo samo 318.000, kar pomeni nazadovanje za 15%.

Razlog tega padca je v volitvah v tovarniške svete, kjer so komunisti povsod utrpeli občutne izgube. Ljudje počasi vendar spregledujejo.

35 let po požigu „Narodnega doma“ v Trstu

13. 7. 1920 — 13. 7. 1955

„V svoji nebrzdani nestrpnosti je fašizem žalostnega spomina že pod demokratično vladavino leta 1920, pod vodstvom zloglasnega Francesca Giunte prišel svoj krvavi ples proti Slovincem, ki jih je usoda postavila v meje italijanske države. V to dobo spada najhujši zločin nad mirnim slovenskim narodom: požig „Narodnega doma“ v Trstu 13. julija 1920.“

Ta požig je pomenil uvod v 25-letno strahovladno na naši zemlji. Pod liberalno vlado se je 14. julija 1920 zgodilo, da je najvišji takratni državni funkcionar tržaškega mesta, Crispo Moncada, v trenutku, ko je Narodni dom še gorel, citiral k sebi dr. Slavika, dr. Abrama in dr. Agneletta ter jim sporočil, da jih zadržuje kot talce, odgovorne za vsak odpor, ki bi prišel s strani tržaških Slovencev zaradi tega požiga. Te tri zastopnike je torej smatrala takratna oblast za moralne predstavnike lastnikov Narodnega doma v središču mesta.

Prav zato je izsiljevanje titovcev, da se nadomestek za pogoreli Narodni dom izroči peščici ljudi, ki so se odrekli svoji politični slovenski samostojnosti, groba žalitev tržaških Slovencev, ki na petintrideseto obletnico požiga ponovno in z vsem poudarkom protestirajo proti tej umazani kupčiji in pozivajo novo italijansko vlado, da izroči „Kulturni dom“, ki se ga je obvezala postaviti, na razpolago vsem Slovincem v Trstu!“

(Iz tržaške „Demokracije“)

Univ. prof. Slodnjak je predaval v Celovcu

V četrtek dne 14. t. m. je odbor SPZ priredil predavanje prof. Slodnjaka o slovenski literaturi. V prisotnosti kulturnega referenta deželne vlade in tukajšnjega jugoslovanskega konzularnega predstavnika je predavatelj v kratkih obrisih očrtal razvoj slovenske književnosti od njenih početkov pa do Cankarja. V linearnih, jasno začrtanih obrisih nam je podal razvojno pot od prvih začetkov slovenske pismenosti pa do reformacije.

Močan je bil tudi njegov oris slovenskega narodnega prebujenja ter karakterizacija Mladoslavencev z Levstikom na čelu. Pri Mahničju in dobi ideološkega razjasnjenja med Slovenci, ki pa je eminentno političen pojav in le po svojih izrastkih sega v literarno življenje, je zato tudi Slodnjakovo vrednotenje dobilo pretežno političen značaj, ki se nam je zdel časovno in ambientalno pogojen. Sicer pa je njegovo pač eno izmed mnenj, ki ima v svobodi tudi pravico do obstoja. Predavatelj je svoj prikaz zaključil s Cankarjem, le da se je

† MIHA ŠVEGEL

zov, ki nista bila povezana med seboj z razbaro, da je tako voznik spredaj ravnal prvo polovico in drugi pa zadaj ob ojesu drugo polovico voza. Le tako je mogoče v ovinkih vozilo spraviti v pravo smer. Nesreča je hotela, da so deske na zadnji polovici voza zdrsnile, pritisnile na podev in dvignile oje, katero je udarilo na deskah sedečega Miheja Šveglja. Udarac je bil tako hud, da mu je prebil lobanjo in močno poškodoval možgane. Čeprav je bila kmalu zdravniška pomoč domačega zdravnika pri rokah in so tudi ponesrečenca v teku dveh ur pripeljali v novo celovško kliniko, ni bilo več pomoči. Skoraj štiri dni je ležal v nezavesti in v nedeljo, dne 10. julija, izdihnil svojo dušo.

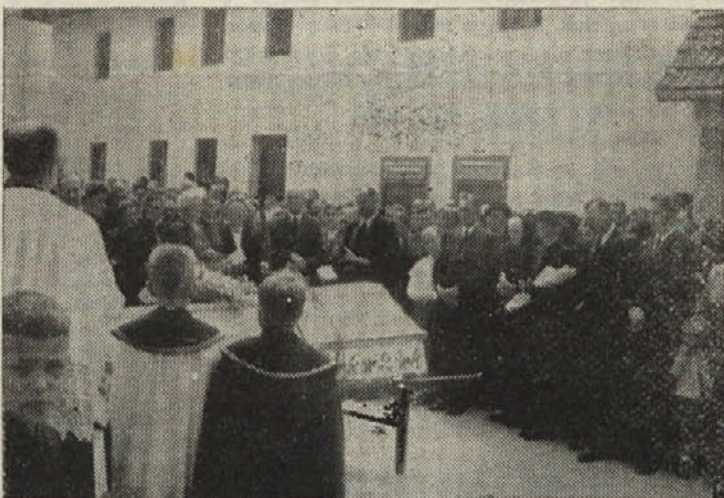
Naslednji dan so rajnega prepeljali na njegov dom k Ižepu v Lobnik, kjer so se njegovi znanci in sosede zbrali k skupni molitvi za rajnega Miheja.

Zadnja pot

V sredo, dne 13. julija, pa se je Miha Švegel zadnjič poslovil od svojega doma, od družine in od svoje edine hčerke, ki je ravno ta dan dopolnila 14. mesec svoje starosti. Pokojnega so prenesli k farni cerkvi, kamor je s tako ljubezni zahajal, od tam pa na pokopališče k Mariji Devici v Trnju.

Pogreb je vodil prost in dekan iz Dobrle vesi častni kanonik Aleš Zechner ob spremstvu župnikov Kogleka, Srienca, Maraša, Mesnerja, Holmarja in Nageleja ter kaplanov Nemca in Beličiča. Nepregledna množica pogrebcev se je pomikala skozi Kaplo proti pokopališču. Kapelški pevski zbor pod vodstvom inšpektorja Piskernika pa je pri cerkvi in na pokopališču prepeval nagrobne pesmi.

Ob grobu je nato spregovoril častni kanonik Zechner in prikazal rajnega kot vzornega farana, gospodarja in očeta. V svojem govoru je položil vsej fari na srce zadnjo največjo skrb pokojnega, namreč dom za bolne in onemogle.

Poslednje slovo od Mihe Šveglja

V imenu Okrajne kmetijske zbornice v Velikovcu je predsednik zbornice g. Glantschnig izrekel prisrčno zahvalo pokojniku za vso skrb, katero je kot vodja krajevne

kmečke organizacije posvečal potrebam gorskih kmetov.

Za občino je govoril g. župan Ferjan, ki je naglasil, da je Miha Švegel kot občinski odbornik in član občinskega predstojništva stal vedno v prvi vrsti mož, ki so skrbeli za blagor belske občine.

Grof Thurn se je zahvalil svojemu sosedu in načelniku lovskega društva za vso ljubezen, ki jo je Miha Švegel posvečal domu in domovini.

V imenu koroških Slovencev se je ob pogrebu poslovil od rajnega predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler, ki je med drugim dejal: „V odprtem grobu leži mož in oče, sin in brat, v tem grobu leži naš sotrudnik in somišljenik. Mož, ki je v svojem življenju tako vsestran-

sko delal, je bil v svoji duši, v svojem srcu in tudi v svojem razumu tako bogat, da je dajal in pomagal na vse strani. Miha Švegel nam je bil vsem vzor v načelnosti, vzor v izpolnjevanju dolžnosti do doma, do družine, do fare in občine, predvsem pa vzor izpolnjevanja dolžnosti do skupne narodne družine koroških Slovencev. Zelo bomo pogrešali njegove mohte in odločne besede, pogrešali bomo njegovega nasveta, ki je bil ob vsaki priliki jase in preudaren. Naša zahvala za vse njegovo delo bo pa v tem, da bomo hodili po poti, katero smo skupno s pokojnim zarisali in usmerili.“

V domači zemlji, ki jo je tako vroče ljubil, bodo počivali njegovi telesni ostanki. Ženi in hčerki, materi, sestram in bratom pa naše najiskrenejše sožalje!

Papež Pij XII. o filmu

Sv. oče je sprejel v Vatikanu skupino filmskih igralcev, režiserjev, tehnikov in drugih v tej industriji zaposlenih ljudi ter jim je posvetil poseben nagovor.

Sv. oče je ugotovil, da so v letu 1954 po celem svetu zabeležili približno 12 milijard obiskov v kinu. Od tega je odpadlo na Združene države Amerike 2,5 milijard, 1,3 milijarde na Anglijo in 800 milijonov na Italijo. Te številke same izpričujejo veliko moč, ki jo ima film na ljudske množice in kako vpliva tudi na нравstveno življenje.

Zato je sv. oče z zaupljivo in očetovsko besedo podelil vse tiste, ki pri ustvarjanju filmov sodelujejo, da spričo velike odgovornosti, ki jo imajo napram človeštvu, vzamejo v svoje roke kontrolo filmov in je dejal: „Noben razsoden človek ne bo mogel iti preko našega mnenja, ki ga boste podali z vestjo in premislekom v zadevah, ki spadajo v vaše lastno poklicno delavnost. Uporabite izjemni položaj, ki vam ga dajeta

znanje, izkušnja in dostojanstvo vašega dela in postavite na mesto zapeljivih, obrekljivih filmov dobre, izbrane in lepe predstave, ki bodo gotovo privlačne, ne da bi gledalce preobremenjevale in bodo lahko dosegle tudi največjo stopnjo umetnosti. In pri tem boste imeli podporo vseh tistih, ki zdravo mislijo in prav hočejo, a predvsem boste pa imeli potrditev vaše lastne vesti.“

Papež je dejal naprej, da mora film biti blizu resničnosti, da mora obravnavati dejansko življenje tako, da se postavi ob poslušalca in da mu — če treba — pomaga in ga krepi.

Nadalje je rekel, da so zabavni filmi, ki naj ljudem le dolčas in utrujenost preženejo, tudi potrebni. Pri tem pa taki filmi ne smejo zapasti v prostaštvo in nevredno hlastanje za senzacijami. Tudi dobro prikazovanje lažjih strani življenja je umetnost, kajti „človek ne sestoji iz zgolj površnosti, pa tudi ne iz samih globin.“

Caryll Chessmann se bori proti smrti

V smrtni celici neke jetnišnice v Kaliforniji, mlad fant po imenu Caryll Chessmann že sedem let čaka na to, da pride državni pravdnik v njegovo celico in mu naznani, da bo izvršena smrtna kazen. Toda vsakokrat je bila doslej na njegov priziv izvršitev kazni odložena.

Caryll Chessmann je primer mladega človeka, ki je zgrešil pravi pot. Sin premožnih staršev je že od mladega imel v sebi neko čudno nasilnost, hotel je na vsak način pokazati, da je več kot drugi, da ima nad soljudmi neko oblast. Ko se mu v šoli to ni posrečilo, je posegel po orožju in tedaj je okusil slast gospodovanja, ko so se pred njegovo oboroženo roko tresli odrasli ljudje kot šiba na vodi. Sprožil je petelina, in človek se je zrušil pred njim. Organiziral je več ropov, pri katerih je bilo vedno nekaj mrtvih, zagrešil se je mnogo drugih zločinov, dokler ga ni policija je ujela.

Sodišče ga je obsodilo kljub mladoletnosti na smrt, toda v zaporu je Chessmann pokazal neverjetne zmožnosti. Požiral je knji-

ge vseh vrst in kmalu si je pridobil toliko splošne filozofske in pravne izobrazbe, da se je mogel pred sodišči sam zagovarjati. Vendar vsi njegovi pozivi so bili zavrnjeni medtem pa je čas tekel. Pred dvema letoma je Chessmann izdal knjigo „Celica 2455“ to je številka njegove celice, v kateri je zaprt in čaka smrti. Opisal je svoje preteklo življenje, podrobno je v knjigi razložil svoje zločinske podvige in občutke, ki jih je pri tem imel. Zato je knjiga vzbudila velikkansko zanimanje in je postala „bestseller“ v Ameriki, to je ena izmed najbolj čitanih knjig in so je prodali milijone izvodov.

Chessmann svojih zločinov ne taji, pač pa odreka ljudem pravico, da bi odločali o življenju in smrti svojega bližnjega. To je pa vprašanje, o katerem že vlada spor dolga stoletja.

Brez ozira, kaka bo končna usoda nesrečnega Chessmanna, biti sedem let v smrtni celici in čakati na rablje je že samo po sebi strahotna kazen.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

(47. nadaljevanje)

III.

V OBRAMBI PRED TURŠKO NEVARNOSTJO

Gospodarski in socialni položaj kmeta je bil na prelomu XV. in XVI. stol. naravnost bešen, toda na Koroškem bi mogel biti še slabši, da niso tedaj prenehali vsaj neposredni turški navali na Koroško, spričo katerih so kmalu zatem zopet toliko trpeli njih kranjski in štajerski rojaki. Turčijo samo so namreč tedaj zajeli hudi notranji pretresi, zato je cesarju Maksimilijanu I. lahko uspelo, da je sklenil s sultanom premirje. Manjši turški oddelki so od časa do časa sicer še vedno na svojo pest vpadali v ostale slovenske dežele, vendar vsaj do večjih navalov nekaj let ni več prišlo.

Toda l. 1520. je zavladal v Carigradu znameniti bojaželjni sultan Soliman II., ki se za premirje ni več zmenil, temveč je že naslednje leto zavzel trdnjavo Belgrad. S tem so bila Turkom odprta vrata v vse Podonavje in vnovič so začeli leto za letom napadati, ropati, požigati in moriti tudi po slovenskih deželah. Ferdinand I., vladar avstrijskih dežel, in stanovi so zopet razpisovali nove davke in hiteli utrjevati meje, toda cesar Karel in nemški državni knezi se za pretečo nevarnost niso zmenili. Tako je sultan navalil poleti l. 1526. z ogromno vojsko na Ogrsko in pri Mohaču popolnoma pobil združene krščanske vojske, tri leta nato pa pridrl še pred Dunaj. Tega mu sicer ni uspelo

osvojiti, toda Turki so tedaj strašno izropali in opustošili vzhodne avstrijske dežele ter obdržali v svoji oblasti velike dele Ogrske in Hrvaške. To jim je uspelo tem laže, ker so gledali sebični Nemci le nase in jim sploh ni bilo mnogo za južnovzhodne dežele (zanimivo je, da je bilo tedaj celo nekaj koroških nemških odpadnikov v visokih turških službah; neki Welzer n. pr. celo veliki evnuh). Na skupnem zborovanju vseh avstrijskih deželnih zborov l. 1518 v Innsbrucku je sicer prišlo do nekake defenzivne (obrambene) zveze vseh avstrijskih dežel, toda ta je ostala le bolj na papirju.

Od slovenskih dežel sta bili seveda slej ko prej najbolj ogroženi Kranjska in Spodnja Štajerska in že l. 1522. so Turki res vnovič pridrli na Kranjsko. Tudi Korošci so se dobro zavedali, da utegnejo prihrumeti Turki vsak hip tudi na Koroško. Glede na to se je seveda moralo tudi sodelovanje teh „notranjeavstrijskih“ dežel leto za letom samo poglobljati v smislu defenzivne pogodbe iz l. 1518. Ko so l. 1528. Turki vnovič pridrli na Kranjsko, so poslali tudi celovski stanovi hitro na pomoč 100 konjenikov in 400 pešcev, a ko so se jeseni istega leta širile vesti o velikem turškem napadu, je bila odrejena južno od Drave celo splošna mobilizacija. Dne 9. VI. 1529. se je vršila v Spodnjem Dravogradu zopet tudi skupna seja vseh treh stanovskih odborov, ki je ukrepala glede turške nevarnosti. Sploh je treba poudariti, da se je ravno v skupni turški nevarnosti še prav posebno pokazalo, kako tesno je povezana usoda Koroške z usodo ostalih slovenskih dežel, zaradi česar se je morala ona tudi stalno in vedno bolj naslanjati nanje, ne pa na nemške dežele proti severu in zapadu, ki so gledale sebično le nase. Zavest najtesnejše povezanosti usode vseh

dežel in celo Ogrske, ki je bila takrat še sicer slovenskih dežel, je bil v začetku l. 1530. njih odposlanci na posvetovanjih v Sp. Dravogradu in v Slovenjem Gradcu ustanoviti celo skupno obrambno silo, sestoječo iz 2000 kranjskih, v bojih najbolj izvežbanih kmetov, a stroške za njih vzdrževanje so prevzele vse tri dežele skupno. Sklenili so okrepiti tudi obrambne naprave pri Dravogradu in Slovenjem Gradcu ter so pospešili izgrajevanje novega Celovca v močno trdnjavo. Razen tega so ustanovili posebna skladišča orožja in temeljito preuredili deželno brambo in novačenja tako, da so mogli pozvati v potrebi pod orožje vsakega tridesetega, dvajsetega, desetega ali celo petega sposobnega možkega. Seveda so pa tvorili glavno obrambno silo izvežbani najemniki, kajti ta ljudska „črna vojska“ ni bila kaj prida.

Vse ti in drugi slični obrambni ukrepi pa seveda niso mogli odstraniti turške nevarnosti, vendar so jo vsaj za Koroško močno zmanjšali. Deželo so deloma kolikor toliko varovala obrobna gorovja in deloma obrambne naprave na prelazih, a predvsem so odbijali turške navale že Kranjci in Štajerci, tako da Koroške sploh niso mogli več dosegati. Ko je n. pr. pridrl spomladi l. 1532. sultan vnovič z veliko armado na Ogrsko in od tam celo na Štajersko, so skušale njegove stranske čete vdreti po Dravski dolini tudi na Koroško, a so se razbile ob obrambnih napravah pri Sp. Dravogradu, Guštanj in na Kozjaku. Nekemu drugemu turškemu oddelku se je tisto jesen sicer posrečilo vdreti na severnovzhodno Koroško in prodreti do St. Leonharda in celo do Hüttenberga, a na splošno so vendarle ravno Slovenci uspešno varovali severni del dežele, da je mogel Nemec tam mirno kmetovati. (Dalje prihodnjič)

CELOVEC

Vsako nedeljo in praznik je v stari bogoslovni cerkvi v Priesterhausgasse nedeljska služba božja ob pol 9. uri.

ČESTITAMO IN VOŠČIMO

Dne 20. julija 1905 sta bila v celovški stolnici posvečena v mašnike č. g. Tomaž Ulbing, župnik v Škočidolu, ter č. g. Janes Sekol župnik v pokoju v Globasnici.

K zlatomašniškemu jubileju obema gospodoma pristočno čestitamo in jima želimo, da bi ostala še mnoga leta čila in zdrava sredi svojih dragih in svojih faranov.

CELOVEC

Za predsednika zdravniške zbornice za Koroško je bil izvoljen g. dr. Robert Kusdas, zdravnik v Celovcu.

Prof. dr. Ingo Findenegg na celovski humanistični gimnaziji je bil imenovan za honorarnega profesorja zoologije (nauk o živalstvu) na graški univerzi.

Predstojnik dobrloveškega sodišča g. deželni sodni svetnik dr. Viktor Mlinar je bil imenovan za svetnika deželnega sodišča v Celovcu.

VELIKA SLAVNOST

Šmarjeta v Rožu bo imela v nedeljo, dne 24. julija 1955, poseben praznik.

Č. g. Maksimilijan Mihor bo pel novo mašo, č. g. Jože Koglek, župnik v Škocijanu, bo praznoval svojo srebrno mašo v domači fari, č. g. dr. Lučovnik Janko, župnik v Št. Janžu v Rožu, doma tudi iz šmarješke fare, pa bo z enoletno zamudo opravil svojo zlato mašo. Le malo imamo far, ki bi se mogle ponašati s takimi jubileji.

GORENČE

Vnedeljo, dne 10. 7. smo obhajali pri nas redko slovesnost: srebrno sv. mašo našega župnega upravitelja, preč. g. Vilka Pippa. Vsi farani smo se s slavlencem vred veselili ter prosili Vsemogočnega, da bi obhajal še svoj zlati mašni jubilej pri nas. Skoro 10 let že pasejo z gorečnostjo dobrega pastirja gorenške ovčice. Njih trud ni bil zastonj: lepo obiskane stanovske nedelje, III. red sv. Frančiška, ubrano ljudsko petje, kakršnega 10 fara naokoli nima, cela vrsta študentov — marijanišnikov. Njih posebna skrb pa velja farni mladini, ki jo pošiljajo v gospodarske in gospodinjke šole, na duhovne vaje ter jo v prostem času zaposlijo z izvenckerkvenimi farnimi prireditvami, da jih tako obvarujejo medsebojnega veseljačenja. V dušnopastirski daljnovidnosti so zgradili farni dom, ki jih je stal veliko skrbi in žrtev, in si tako postavili v fari trajen spomenik. Farni dom naj bi bil versko kulturno žarišče za farno in okolico. Sen vsake fare je farni dom. Pri nas se je ta sen — hvala g. župnemu upravitelju — že uresničil.

Nedavno je pisal škofijski list, koliko župnij nima rednega dušnega pastirja. Mi Gorenčani pa smo tako srečni, da imamo že čez 30 let redne in vzgledne dušne pastirje. Za to se imamo zahvaliti poleg tega, da smo dali škofiji v tem času 4 duhovnike, tudi dejstvu, da svoje dušne pastirje spoštujemo, jih ubogamo in za nje molimo. Vsaka župnija ima pa. takšne dušne pastirje, kakršnih je vredna.

KAMEN

Na šmarjetinsko nedeljo smo imeli pri cerkvi na pokopališču žegnanje. Cerkvica je letos dobila novo streho, stolp „nov klobuk“ in tudi zidarji so nekež okoli hodili: od zunaj je cerkva na pol prenovljena, ostalo pa bo v doglednem času prišlo na vrsto. Pri procesiji so lepo godli in pri štirih blagoslovih spremljali petje lovanški godci, ki so tudi za velikonočno procesijo sodelovali, v cerkvi pa je moški zbor lepo prepeval.

Po cerkvenem opravi seveda ni šlo brez veselice, to je — tako pravijo — že prastara navada. Letos smo pa imeli za to priliko kar dve plesni veselici: v Vetiinji vesi je bila ta dan odprta nova gostilna, ki nosi imenitno ime „Schönblick“. To je bilo pa še za nekatere Kamenjane preveč: nekateri niso vedeli, kam naj bi šli, da ne bi bili za mere — pa so zato kar doma ostali. Sicer pa blagor Vetiinjem, ki v sušnih letih pomanjkanje vode trpijo. Odslej bo drugače, če vode ne bo, bo toliko več drugih pijač! Seveda, plačati jih bo treba.

Na Petrovo smo pokopali Bunčkovo teto Lucijo Puc. Dočakala je lepo starost 93 let. Večkrat je tožila, da je smrt pozabila nanjo: zdaj jo je odpeljala. Rajna naj v miru počiva!

Pri nas na Koroškem

BOROVlje

(† Elizabeta Stöckl)

Preteklo sredo, 13. julija, je umrla po daljšem bolehanju ga. Elizabeta Stöckl, roj. Ibounig, stara 73 let.

Pokojna je vodila s svojim možem Primožem starodavno trgovino z usnjem na Glavnem trgu in je bila kot solidna in poštena trgovka znana po vsem Rožu in še naprej. Rojena je bila v Šmarjeti v Rožu v znani Ibovnikovi družini, od koder se je svojčas poročila v Borovlje. Kdor je blago ženo enkrat spoznal, jo je takoj vzljubil zaradi njene poštenosti, plemenitosti in dobrote.

Pokojna je bila tudi zelo verna in je vedno rada podpirala Cerkev in duhovnike; ravno tako je tudi za reveže imela odprto srce in roke. Kako je bila priljubljena, je pokazal zelo lep pogreb v petek, 15. julija, ko so ljudje prihitali iz bližnje in daljne okolice, da pospremijo dobro Stöcklovo mamo na njeni poslednji zemeljski poti ter ji še enkrat zakličejo „Zbogom!“ in „Na svidenje!“ Tudi okoli 50 krasnih vencev in številni šopki rož ob njeni krsti in grobu so pričali, kako so jo vsi spoštovali. Tudi borovljski moški pevski zbor se je poslovil od nje z dvema pesmima.

Za pokojno žaluje zlasti njen mož, hčerka ga. Marta, por. Pflüger, v Celovcu, nadalje številno ostalo sorodstvo v Celovcu,

Borovljah, Šmarjeti, Ljubljani in drugod. — Vse življenje je bila nadvse neumorna in delavna, zato naj se prijetno odpočije v domači zemlji, dokler se zopet nekoč ne snidemo tam v večnosti; Vsemogočni pa naj ji bogato poplača vsa njena dobra dela!

SELE

Zaskrbljeni smo se prvi teden julija ozirali proti nebu na temne oblake, od koder se je dan za dnevom vlival dež. Seno na travnikih je rjavelo in težko se je bilo odločiti, ali naj na pol posušeno spravimo ali z njim še počakamo, da se ga morda le usmilji toplo sonce in prežene oblake.

Pa še iz drugega razloga smo si želeli lepega vremena. Za 11. julij je bil napovedan obisk prevzvišenega škofa in smo se po osmih letih zopet pripravljali na veliko cerkveno slovesnost. Želja se nam je izpolnila, lepšega vremena bi si ne mogli želeli. Od ranega jutra dalje so prihajali ljudje v cerkev, ob pol osmih pa je prispel nadpastir in se po kratkem pregledu v cerkvi podal v šolo. Tam ga je pozdravilo učiteljstvo in otroci so mu lepo zapeli nemško in slovensko pesem. Le kratko časa se je mogel prevzvišeni v vsakem razredu pomuditi, vendar se je v svojo zadovoljnost prepričal, da otroci dobro znajo.

Ob 9. uri se je vse zbralo okoli oltarja, postavljenega na prostem pred župniščem,

Nova maša v Št. Jakobu v Rožu

Vsaka nova maša je veliko doživetje ne le za novomašnika, ampak tudi za vse verno ljudstvo, iz katerega je duhovnik vzel in za katerega je postavljen. Preprosto ljudstvo je važnost nove maše izrazilo s pregovorom, da se za novo mašo splača strgati nove čevlje.

Tembolj smo veseli nove maše v času, ko je toliko pomanjkanje duhovnikov in je čas poln materializma in uživalnosti in torej prav nasproten duhovniškemu poklicu.

Novomašnika č. g. Mihaela Kristofa smo sprejeli slovesno v soboto zvečer pod starodavno lipo v sredi Št. Jakoba. Ponosna je bila lipa na ta rod, ki biva že tisoč let tod in preko turških časov in preko vseh vojska ohranja vero svojih očetov in nam iz te vere daje služabnike božje — duhovnike. Z veseljem je poslušala pozdrave novomašniku od domačega župnika, cerkvenega sveta, g. župana, petje domačega zbora in deklamacije. V sprevedu smo šli v farno cerkev k Jezusovemu in novomašnemu blagoslovu.

Po dolgem času nam je v nedeljo 16. julija Bog dal krasen dan. Od vseh strani so ljudje hiteli v središče Roža k slavnosti.

Pred Jakopčem v Veliki vesi je bilo slovo od doma. G. župnik je pohvalil družino, ki nam je dala že drugega novomašnika in pozval vse krščanske starše, da tako vzgajajo svoje otroke in se žrtvujejo, da bodo tudi oni dali Cerkvi duhovnike. V znamenje, da se sedaj odloči od družine, dobi duhovnega očeta in mater. Ganljivo so nam zapele tete — male deklice —, kako jemlje slovo od matere, očeta, bratov in sester, zancev in prijateljev. In sin Mihael je kot njegov brat Franc pred treni leti pokleknil na domačem pragu in sta ga oče in mati pokrivala in z blagoslovno vodo poškopila, pa jima je zato vrnil z novomašnim blagoslovom.

Nova maša je bila na prostem pred samostanom šolskih sester v Št. Petru. Tam sta novomašnika pozdravila deček in deklica iz otroškega vrtca — Lipejev Francek in Janežičeva Milica — v narodni noši

in mu izročila šopek iz nageljnov, roženkavta in rožmarina.

Novomašni pridigar č. g. župnik Kaselj iz Hodiš je podal preproste, pa pomembne misli, da moramo v duhovniku ločiti njegovo službo, čast in oblast, po kateri je „drugi Kristus“ od človeka, ki je bolj ali manj slab, iz istega mesa kot drugi ljudje, da je kot človek nič, kot duhovnik vse. Duhovniški poklici danes niso problem finančne zmogljivosti, ampak idealizma. Zato je danes tembolj hvalevreden in junak, ki se v tem času odloči za duhovnika. Ljudje pa naj se obračajo na duhovnike za pomoč vse življenje, ne pa šele ob smrti.

Nova maša je bila nekaj veličastnega in idealnega — tudi zaradi sodelovanja ljudstva. Priznana šentviška godba iz Podjune je spremljala ljudsko petje. Ker so imeli vsi navzoči besedilo pesmi, so peli iz vse duše, da je kar odmevalo tja proti Tešnji. To je gotovo najboljša oblika take verske slovesnosti, kajti noben zbor na prostem ne more priti do veljave in tako so s petjem in primernim besedilom vsi aktivno pri sv. maši.

Svatje so imeli kosilo v samostanu č. šolskih sester. Tudi tukaj je bilo — lahko rečemo: idealno poskrbljeno za lep popoldan. Ne le izvrstna kuhinja in hitra in izvrstna postrežba — sad gospodinjstev tečajev — ampak vmes ves čas godba, petje domačega cerkvenega zbora, petje tet, ki imajo že kar lep otroški zbor — deklamacije in pozdravi. Da, tudi brez plesa je lahko veselo in prijetno!

Duhovni oče novomašnika so Ambrožev oče iz Gonovec pri Šmihelu. Tako so še živahen, močan in delaven, da bi jim prav nihče ne prisodil 84 let. Duhovna mati pa so štikrova mama iz Št. Petra. Veliko otrok imajo in lepo jih vzgajajo, da res služijo to čast. Naj ju Bog poplača za dober zgled in za vse dobro, ki sta ga napravila novomašniku!

Za res krasni in slovesni dan se zahvaljujemo novomašniku — saj brez njega bi nič ne bilo — in mu želimo v bodočnosti uspešno, milosti polno delovanje med svojim narodom!

Zito je dozorelo

k slovesnemu sprejemu nadpastirja. Po pozdravni pesmi so se vrstili pozdravi in nagozori otrok, župnika, zastopnikov mladine, odborov in oblasti. Posebno je ugajal pogumni nastop otrok in iskrenost, s katero je škofa pozdravil g. župan s kratkim, globoko zasnovanim nagovorom. Spreved je krenil k oltarju, od koder je po končanih običajnih obredih škof govoril zbranim vernikom v slovenskem in nemškem jeziku. Med škofovo mašo je ubrano donelo ljudsko petje pod vodstvom g. prof. Miheliča. In še smo mogli prisluhniti po maši g. dr. Janezu Zdešarju, ki je končal svoje študije v Rimu in se začel muditi v Selah na počitnicah. Govoril je krepko, jasno in jedrnato o milosti sv. birme. Birmovanje se je vršilo v cerkvi; birmanih je bilo 94 otrok, od teh 51 iz domače župnije. Bil je res dan, ki ga je naredil Gospod.

BISTRICA V ROŽU

Z žalostnim srcem sporočamo bralcem Tednika, da nas je zapustil g. Simon Ferčnik v 75. letu starosti. Rajni je bil vseskozi zaveden Slovenec in vzoren katoličan. Zelo bomo pogrešali agilnega g. Šimana, ki se za uspeh dobre stvari ni ustrašil nobene ovire. Rajnega smo v četrtek, 14. julija, sprejeli k večnemu počitku. Več o njem bo v naslednji številki našega lista.

SPREHOD PO BELJASKEM TEDNU

Beljak doživlja te dni svoje letne praznične dneve. Hvala Bogu je tudi vreme naklonjeno, tako, da bodo beljaski prireditve tudi letos imele največji uspeh. Podnevi se na razstavišču sklepajo kupčije, kajti mnoge trdke so prav za te dni prav globoko znižale cene, tako, da človek skoraj ne more mimo koje kot je n. pr. Samonigova, ne da bi našel in si zaželel kaj praktičnega in tako poceni za sebe ali za svoje.

Zelo živahno je n. pr. tam, kjer je razstavila trdka FERCHER svoje izdelke. To res veliko podjetje nudi najširšemu krogu svojih odjemalcev, med katerimi so tudi taki — in še zelo mnogo —, ki morajo štediti: državni in javni uslužbenci, nastavljenici itd. — res okusno in kakovostno pohištvo vseh vrst, prijetno na pogled in nad vse praktično in poceni.

Veliko pozornost je vzbudila tudi trdka TUM-POLD, steklarstvo in osteklenje. Njena izložba pokaže, kako je treba uporabiti steklene izdelke za dom in stavbarstvo. Posodila je tudi 20 akvarijev za ribarsko razstavo. Trdka priporoča tudi za steklarska dela pri obnavljanju cerkva in župnišč. Lepo in po obsežnosti razstavljenih elektro in radio-tehničnih aparatov sliko modernega uspevajčega podjetja daje tudi trdka MELCHER.

WARMUTH & CO je splošno priznana največja manufakturna trdka na Koroškem in je temu primerno priredila svoj veliki razstavni prostor: obsežno, kar simbolizira širokopoteznost, arhitektonsko okusno, kar dokazuje smisel za moderno in primerno reklamo ter z nizkimi cenami, ker bo še mnogo slišati: nove stavbe v mestu bodo namreč v kratkem dograjene.

Ne smemo pozabiti omeniti še nekaj trdk, ki to za beljaski sejm še posebej zaslužijo:

Trgovina preprog in vsega blaga za pohištvo LODRON, Lederergasse.

Najstarejše krovsko podjetje Zgornje Koroške GEORG GÖTZ, ki se priporoča za krovsko dela vseh vrst.

FOTO KOFLER, priljubljena trgovina s fotografskimi potrebščinami.

V nedeljo, dne 31. julija vsi v Šmihel!

Mladina iz Podjunske doline bo obhajala MLADINSKI DAN v nedeljo, dne 31. julija v ŠMIHELU nad Pliberkom.

Dnevni red praznika bo sledeči:

V nedeljo dopoldne bo mladina pri božji službi pristopila k sv. zakramentu v domači župniji. Popoldne pa se zberemo vsi stari in mladi v ŠMIHELU NA GRIGU PRI SV. KATARINI, kjer bo ob pol 3. uri slavnostni govor za mladino, ki ga bo imel št. Lipški g. župnik Kristo Srienc. Po govoru bodo pete litanijske iz ljudskim petjem ob spremljavi godbe.

Po tej pobožnosti bo na prostem pod Katarino prireditve, na kateri bo sodelovalo več koroških cerkvenih in prosvetnih zborov. Ker bo ta dan popoldne prišlo tudi 500 romarjev iz Trsta, preko Gospe Svete v Šmihel, bosta tudi njihova dva zbora sodelovala na prireditvi.

Med pevskimi odmori bodo domači igralci podali lepo igro „Zvon“. Sodelovala bo tudi godba na pihala. Za prevoz iz raznih krajev bo poskrbljeno. Vsak kraj naj vsaj do četrta, dne 28. julija javi število oseb, ki se nameravajo peljati v Šmihel.

Ob 2. uri popoldne naj bi vsi udeleženci bili na mestu. Na veselo svidenje!

S fotografiranjem ne zamudite noben doživljaj!

Filme, aparate in vse kar spada zraven dobite pri nas

FOTO-ECKE

KLAGENFURT, OBSTPLATZ 5, Telefon 44-61

Dobra postrežba

Strokovna svetovalnica

Kaj je pravzaprav OMO?

Kar so gospodinje že od nekdaj sanjale o idealnem pralnem sredstvu, za čemer sta stremela znanost in tehnika, to je OMO doseglo. OMO predstavlja v resnici revolucijo pralnega dneva. OMO je povsem novo pralno sredstvo, ki nima niti najmanjše zveze z milom in sodo ali drugimi snovmi, katere do sedaj uporabljajo ob velikih pranjih.

Od sedaj imate z OMO najčistejše perilo, kakršnega ste kdaj koli imeli, od sedaj vam ni treba več namakati in vodo mehčati; z mrzlo vodo izplakniti vam je treba samo enkrat. Vsa druga sredstva so odveč!

Če imate pred očmi prednosti uporabljanja OMO, boste spoznali, da je OMO res nekaj izrednega. Ko pa boste imeli poleg tega še najčistejše perilo, oprano na najbolj varujoči način, potem boste pritrdili, da je OMO prekosilo vsa dosedanja podobna sredstva na tem področju.

Ali morem z novim OMO vse prati?

Da! Na vsak način! Kakor belo perilo blešči v svoji belini, tako se lesketajo barve pri pisanem perilu. In če pisano perilo ni dovolj pralno, bo z izpiranjem v hladni OMO raztopini ostalo trdno in popolnoma čisto.

Ali je OMO pri uporabi enostavnejše?

Da! Ni vam treba več posebej mešati raztopine pralnega praška, temveč morete OMO stresti naravnost v poln pralni kotel. OMO ni noben „prašek“, temveč obstoji iz številnih majcenih kroglic, ki se takoj in povsem raztope, se ne sesedajo in se ne praše.

Zakaj mi z OMO ni treba namakati?

Zdaj že veste, da je OMO popolno pralno sredstvo — pralno sredstvo, ki deluje povsem drugače kot vsa dosedanja. OMO zamore mnogo lažje penetrirati v vlakna tkanine in zato odstraniti nesnago boljše, temeljiteje in z mnogo manjšim trudom. Tkanino ohranja kar najbolj in pri vsem tem je njegova pralna moč tako velika, da vam torej ni več treba perilo namakati.

Zakaj mi z OMO vode ni treba več mehčati?

OMO ni milo in zaradi tega tudi ne tvori nobene apnene milnice — tudi če je voda še tako trda, — zato je torej ni treba več mehčati. V tem je tudi vzrok za izdatnost in varčljivost OMO, saj ne izgubi niti grama svojega pralnega učinka — v nasprotju z milnatimi pralnimi sredstvi, ki v razmerju s trdoto vode izgube do 1/4 svoje pralne moči.

Kaj potrebujem razen OMO še za pranje?

Samo vodo in nič drugega! OMO je tako odlično in deluje tako temeljito, da res vse pranje samo opravi. Ne potrebujete nobenih namočevalnih ali omehčevalnih sredstev kakor tudi ne plavila, belilnih ali izplakovalnih sredstev. Ta so ne samo odveč, temveč bi na uspeh pranja neugodno vplivala.

Ali lahko uporabim OMO tudi za volno in fino perilo?

Da! OMO je radi svoje mehkości prav posebno prikladno za vse volnene stvari in fino perilo. OMO vendar odstrani snago prav posebno hitro in to pomeni, da so volnene stvari manj časa v vodi, kakor je bilo do sedaj potrebno, in to je njegova nadaljnja — nova prednost. OMO moremo tako rekoč uporabiti za vse tkanine, kot so: svila, umetna svila, Nylon, Perlon — torej za vse, kar koli prenese vodo. OMO pere mehko, toda temeljito in morete vanj neomejeno zaupati.

Gospodinje uprašujejo...

Ali OMO res varuje perilo?

Da! To je vprašanje, katerega pričakujemo od Vas pri tako novem, tako učinkovitem pralnem sredstvu, kot je OMO. „Österreichische Unilever-A. G.“ je poznana po svojih kakovostnih izdelkih in bi avstrijski gospodinji nikdar ne ponudila pralnega sredstva, ki ne bi bilo popolnoma neoporečno tudi, kar se tiče varovanja perila. Prav z ozirom na to dejstvo smo na doseženi uspeh ponosni.

OMO je popolnoma brez sode — garantirano brez klora.

To je 1. vzrok, zakaj OMO tako varujoče pere.

OMO pronikne in prepoji vlakna tkiva lažje in hitreje in zamore tako nesnago mnogo boljše in temeljiteje odpraviti.

To je 2. vzrok, zakaj OMO tako varujoče pere.

OMO ne zapuša nobene apnene milnice na vlaknih oz. v njih, katera bi bila škodljiva za tkanino.

To je 3. vzrok, zakaj OMO tako varujoče pere.

Pri OMO-pranju ni treba namočiti in zaradi tega tudi ne potrebujemo nikakih namakalnih sredstev, ki v veliki večini vsebujejo sodo.

To je 4. vzrok, zakaj OMO tako varujoče pere.

Pri OMO-pranju je treba samo enkrat izplakniti. Perilo tako manj trpi. —

in to je 5. vzrok, zakaj OMO tako varujoče pere.

Je OMO tudi za pralni stroj uporaben?

Da! OMO moremo brez pomislekov uporabiti v vsakem pralnem stroju. Presenečeni bomo nad odličnim uspehom, tako pri belem kot pri barvastem perilu.

Ali morem z OMO tudi posodo umivati?

Da! Če vam je važno, da je posoda najhitreje, najpresenetljiveje in tudi najtemeljiteje umita, potem vzemite OMO. Posodo denite v vročo OMO raztopino. Vse se blešči in se sveti. Sušenje je odveč.

Ali morem uporabiti OMO tudi za druga čistilna dela?

OMO je v pravem pomenu besede univerzalno pralno in čistilno sredstvo. Vse, kar doma z mokroto čistite, očistite najboljše z OMO. Plošče, pečnice, oljnate stenske prevleke, tla, okna itd., z eno besedo vse, kar vodo prenese, moremo očistiti z OMO. OMO je v načinu uporabe lahko, varujoče, temeljito, prihrani čas in je predvsem — tako izdatno!

Ali ne bo OMO škodovalo mojim rokam?

Po vsem tem, kar ste do sedaj brali o OMO, ste v tem oziru res lahko pomirjeni. OMO je tako mehko, kakor le more biti kako pralno sredstvo. OMO je zjamčeno brez sode. V dobi razvitka OMO je več tisoč gospodinj redno z njim pralo in ga stalno preizkuševalo pri najrazličnejših delih v gospodinjstvu. Vse te, ki so OMO dan na dan uporabljale, so ugotovile, da ni njih kože načelo, temveč je ostala mehka in gladka. Zato je OMO-MILDE prijetno tudi vašim rokam.

Potem v resnici ne potrebujem drugega več kot OMO!

Da! Kakor perete — in kar perete, OMO nudi samo vidne, otipljive prednosti. Cena za normalni zavitek je 3 šilinge in 80 grošev in je tako nizka, da si vsaka gospodinja lahko privoši OMO. Veliki zavitek za 6 šilingov 90 grošev je posebno prikladen. „Čudež nad čudeži!“ boste navdušeno vzkliknili po prvem OMO-pranju in vaš nasmeji bo žarel od sreče, ko bo na vrvi viselo najčistejše perilo, kar ste ga kdaj videli.

Gospa Riedel
svetovalka za pranje ÖSTERR. UNILEVER A. G.
odgovarja

O potrebi vzgoje odraslih

Velika večina ljudi gre v življenje s pojmi, ki si jih je pridobila v šoli, kajti pozneje jih življenjska borba, poklicno delo, družba, družina in drugi opravki tako zaposlijo, da nimajo časa ali pa tudi ne volje, da bi se sami še naprej izobraževali.

Ti ljudje gredo v življenje s pojmi, ki so si jih pridobili v svoji šolski dobi, torej v času, ki niso bili ne telesno ne duhovno dozoreli. Razumljivo je, da se pojmi, kot jih je doumel mladenič od 14. do 18. leta — saj v tej dobi se za večino ljudi konča šolanje — v življenju pogosto izkažejo kot nezadostni in odpovedo. Tu je razlog, da toliko ljudi v življenju „izgubi smer“.

To velja tako za versko kot za splošno vzgojo. Da se ti ljudje v življenju niso znašli, ni vzrok v tem, da katekizem ne daje odgovora na vsa glavna vprašanja, ki jih človeku stavi življenje, temveč ker so ti odgovori, kot jih je dojel doraščajoči otrok s svojimi še nerazvitimi umskimi zmožnostmi in ob pomanjkanju sleherne življenjske izkušnje, bili nezadostni.

Večne resnice, o Bogu, o izvoru in o namenu našega življenja so iste za vse, toda nekaj drugega pomenijo otroku in mnogo več odraslemu človeku. Zapovedi: „Ne kradi!“, „Ne ubijaj!“, „Ne nečistuj!“ niso samo verska pravila za zveličanje naše duše, ampak tudi osnovna pravila družabnega življenja bodisi v družini, na vasi, v državi. Vendar tako, kot smo jih razumevali kot otroci v šolskih klopih, nam v današnjem kompliciranem življenju, ko je med dobrom in zlom pogosto le nejasno začrtana, le slabo služijo kot vodilo.

Zato je potrebna tudi vzgoja odraslih. Treba je, da iste resnice, iste zapovedi in pravila za življenje še globlje in temeljiteje spoznamo. Tako poročajo o izrednem uspehu, ki ga je v nekem mestecu ob Bodenskem jezeru imel vzgojni tečaj za odrasle, na katerem so v vrsti predavanj obdelali vprašanje sv. zakona duhovnik, zdravnik, pravnik, vzgojitelj in drugi ugledni katoliški strokovnjaki. Od blizu in od daleč so ljudje prihajali, da slišijo ta predavanja.

Na srečo ima tudi vsakdo izmed nas obilo prilike, da se sam naprej vzgaja. Ni treba ravno predavanj, ampak temu namenu služijo tudi dobre knjige in časopise. Posegajmo po njih in marsikatera težava bo odstranjena, marsikatera napake bomo lahko popravili, a še številnejšim se znali izogniti.

V nedeljo, dne 31. julija vsi na MLADINSKI DAN V ŠMIHEL

Sledila je klicu svojega sreča

„Ko bi te lepe cvetke znale govoriti! — Povedale bi mi, kar ustnice ne morejo izreči. Spoznal bi zvesto srce, veroval bi v mojo ljubezen...“ Urno je žanjica Majda suhala nabrušeni srp. Bila je vedno prva v redu. Vendar je od časa do časa postala za pih ter ljubeče izbrala cvetke izmed rumenega klasja in jih položila na stran. Hudomušno so se muzale prijateljice, vendar se ji niso upale ničesar reči. Preveč pridna delavka je bila.

Domači sin Matija je opazoval snope. Tudi on je bil nekam molčč že ves dan. Stalno se je oziral proti Majdi, meril z očmi njene gibe in skušal uganiti njene misli. Kaj neki ima ta deklica? Lepa je kakor božji dan in vendar je vedno potrt. Morda je zaljubljena? Kaj še, v koga? Če ni marala mene, ki bom imel grunt in kup denarja, kako bo šele koga drugega. — Tako je modroval Matija, ki je bil mnenja, da je ime in bogastvo vse na svetu.

Ne tako Majda. Ona je strmela za višjimi cilji. In iskala globljo srečo. Bila je uboga; z materjo sta posedovali le majhno hišico na hričku in kos vrta. Toda ona ni čutila svoje revščine. Dobra mati narava jo je bogato odškodovala za to, kar ji je odtegnila usoda.

Ko je še bila majhna pastirica, je po pašnikih sanjnila o sreči, o drugem, boljšem svetu. Prezgodaj pa je morala spoznati, da bodo te mladostne sanje ostale samo sanje, kajti če si se rodil na slami, ti je življenjska pot na gosto posjana s trnjem. Vendar se ni žalostila vsled tega. Vsi so jo ljubili in spoštovali. Ko se je zgodaj zjutraj zaslišal njen zvonki glas v dolini, so ljudje veseleje zagrabili za delo in se s spoštovanjem ozirali proti hričku.

Matija, ki ji je kot majhni deklici vedno nagnjal, ni mogel razumeti, da se je iz one male smrkavke, kakor jo je vedno nazival, razvilo tako lepo dekle. Vzljubil jo je. Ni dosti pomišljal, da bi ga mogla zavrniti. Bil je pač premožen in kot tak je

Izšla je 7. številka „Vere in doma“

Te dni so naročniki te kulturno-prosvetne revije vseh zamejskih Slovencev dobili v roke 7. številko, ki so se je z vzrokom vzradostili. Prinaša prispevke z vseh krajev zamejstva Slovenije in slovenskih kulturnih delavcev po širnem svetu.

Kristo S. zaključuje svojo izvrstno povest „Pastir Ciril“, ki je pomemben dogodek v koroškem literarnem ustvarjanju in bi bilo dobro, da izide v knjigi. Vijolice Fonda pa končuje občuteno pisano zgodbo o siromaku Zoru iz tržaških solin, v kateri kaže dober dar opazovanja. Drago Stoka je v kratkih potezah orisal zgodbo iz vsakdanjega življenja tolikih zakonskih parov, ki jih je šele tujina zopet spravila. Prijetno se bere tudi Sonje Stolfove „prvo srečanje“ z grščino, oziroma pravilneje z mladim profesorjem. — Jelisa Pl. pa nadaljuje domoljubno povest „Očetova dedovina“, ki jo vsi z zanimanjem bero.

Plavati ni težko, toda previdnost je pa vedno na mestu

Vsako leto zahteva kopanje na stotine človeških žrtev. Veliki večini od njih pa ne bi bilo treba umreti, če bi bili previdnejši in preudarejši. Dve stvari sta povzročiteljici tolikih nesreč:

Prevelika samozavest in prevelik strah pred globino.

Zelo mnogo žrtev zahtevajo že prvi dnevi na vodi. Človek, ki je sicer morda dober plavalec, pa v svoji samozavesti pozabi, da so njegove mišice vso zimo počivale, da so pljuča morda zakajena in da srce težje vrši svojo funkcijo. Zaradi tega so številni slučajni, kot je takojmenovani krč — trenutna ohromitev — vzrok utopitve. Zato je dober varnostni ukrep, če se kopalec, predno gre v vodo, dovolj razgiba v prosti naravi in preizkusi svoje telo ter se prepriča, kako funkcionirajo njegovi organi. Drugi, še številnejši vzrok nesreč na vodi, pa je trenutni veliki strah, ki napoči ob nepredvidenih slučajih, n. pr. če se čoln prevrže, ali kopalca preseneti kaj drugega nenavadnega itd. Ti slučajni so predvsem pogosti pri ženskem spolu in pri starejših ljudeh.

Če človek, — ki sicer zna plavati — n. pr. nenadoma pade v vodo, prične iz strahu

Pesmi so pa prispevali Jerica Srnsen iz Danske, koroški domačin Ziljski, Bogdan Budnik iz Argentine, Vanda iz Trsta in Erik Kovačič iz Washingtona; poleg tega pa iz posmrtni zapuščine Limbarskega pesem „Ob sončnem zatonu“.

Pavle Slapar razmotriva problem vere in katolištva, v katerem načenja aktualno vprašanje o verovanju sploh ter o pravi veri.

Zanimivi so prosvetni pregledi s Koroškega in Trsta ter poročila o obisku Goričanov na Koroškem; posebno o tečaju za učitelje dvojezičnih šol, čigar delovni program kaže, da se gradi na trdnih temeljih pouk materinskega jezika na naših šolah.

Posebno omembo zasluži kotiček „Žena in dom“, kjer je nanizanih toliko zlatih misli in naukov za naše žene in dekleta. Pester, kot vedno, je tudi ugankarski kotiček in „Zanimivosti“.

navadno biti z rokami okoli sebe, s tem povzroči yalove in vodne curke, — ker mu je iz strahu za nekaj trenutkov zastala sapa, zadostuje nekaj kapljic vode v sapniku, da povzroče popolen zastoj srca in pljuč.

Če bi pa dotični bil toliko priseben, da bi brž globoko zajel sapo in se na vodni gladini po možnosti vrgel v ležečo lego, bi zadostovalo nekaj mirnih plavalnih gibov, da se telo obdrži na površini. To velja seveda samo za stoječe vode, kot so jezera in ribniki.

Znano fizikalno pravilo, katerega je ugotovil že Arhimed, pravi, da vsako telo toliko izgubi na teži, kolikor tehta od njega izpodrinjena tekočina.

Pri povprečnem človeškem telesu pa izpodrinjena voda tehta le komaj nekaj kg manj kot telo. To razliko je mogoče izravnati že s pravilnim dihanjem, kjer mora biti vdih globok in izdih najkrajši. Plavalni gibi pa dajo telesu poleg povečane možnosti vztrajanja nad vodo tudi še možnost premikanja, t. j. plavanja.

Trenutno prestrašenje na vodi je v 90 % vzrok utopljenj. Kdor pa se še ni naučil plavanja, ki je nadvse enostavno, naj poiskuje kakor smo prej svetovali — seveda v plitvi vodi in ne sam, temveč v družbi.

Nedelja je bila takrat, južni vetrič je podrl tehal v ozračju. Majda se je po kosilu nekoliko vlegla na vrtu in se sončila. Naenkrat je prvič opazila, kako žuljave roke ima, in neizmerno hrepenenje jo je obšlo. Zaspala je na soncu. Ko se je prebudila, ji je bilo pri srcu nekam čudno. Tajinstvene misli so se je polasčale, kakor še nikdar poprej. Položila je Liski klaje v jasli in odšla v sobo. Mati je prebirala Slovenske večernice.

Sonce je zatonilo. Majda se je lepo oblekla. „Kam greš?“ jo je vprašala mati. „Pojdj rajši zgodaj spat. Jutri moraš zarana h Kobentarjevim napravljat grede.“

„Mati, ne zamerite mi. Moram iti ven, tam zunaj je pomlad.“

S seboj je vzela drobno knjižico s poezijami. Kako lepo je znal pesnik izliti v stihe vso svojo radost in bol. Tudi ona čuti toliko lepega v sebi, vendar ne more oblikovati v besede.

„Dober večer, gospodična!“ jo je pozdravil mlad možki. — Sprva ni vedela, kdo je in bilo ji je neprijetno, da jo nekdo moti v njenem zamaknjenju. Ko pa je dvignila oči in odzdravila, je spoznala učitelja Ivana. Bila je prijetno presenečena, toda pospešila je korak. Nerodno ji je bilo, da bi nekdo videl, kaj čita. On je odšel v drugo smer.

Majda pa se je usedla na mah pod staro hrastovo drevo in čitala dalje: „... Nasesaj se žejna, se napij; naučij se bleščobe neba...“ Moj Bog, kako lepo! — Dvignila je oči od knjige in se zazrla v daljavo. Toda kaj je to? Učitelj se vrača naravnost proti njej.

„Ali dovolite, gospodična, da vam delam družbo?“ jo je vprašal.

„O ja, toda ne smete me klicati za gospodično. Jaz sem siromakno dekle. Majda mi je ime.“

Prijetno sta kramljala. Kakor bi pozvanjal zvonček, so Majdi kipele besede z rožnatih ustnic. Ivana je prevzelo. Primaknil se je bliže k njej, jo objel in hotel poljubiti. Pokrila si je z dlano ustnice: „Ne!

Tudi najmlajši se veselijo počitnic

še nikdar me nobeden možki ni poljubil.“ Objel jo je še tesneje in jo nežno poljubil...

Od tedaj so minila leta. Majda Ivana ni več videla. Tudi on je moral oditi takrat na bojišče. Ni ji rekel zbogom, morda mu je bilo pretežko pri duši.

Toda Majda ga je zaklenila v svoje srce in tudi dolga leta njegove odsotnosti ji niso mogla zbrisati spomina nanj. Kako si je želela pisma od njega, kako je hrepenela, da bi vsaj vedela, kje se nahaja, ali je živ ali mrtev. Drugi so se zanimali zanjo, posebno Matija, ki je kot edini sin ostal doma, toda Majda je zavračala vse. V svojem nepokvarjenem srcu je trdno verovala v moč ljubezni, ki bo Ivana očuvala krogle in ga privedla nazaj k njej.

Ni se varala, prišel je, ni je pozabil. Oprostil se je, ker je bil odšel brez slovesa, oprostil se je za svoje molčanje in ji zatrjeval, da ni nikdar nehal misliti nanjo.

Majda je bila zelo srečna. Le eno jo je žalostilo. Ivan se je bil namreč zelo spremenil. Voja je pustila vidne sledove na njem. Postal je v nekaj letih mnogo starejši. Obraz mu je bil bled in upadel, njegove velike oči so postale še bolj sanjave. Velikokrat je tožil, da ga boli glava, toda ni hotel povedati Majdi, kaj vse je v vojni pretrpel.

Ljubila ga je še tembolj, ko je videla, kako zelo bi potreboval nežne ženske roke, da bi ga negovala. Ljubeče je vedno položila njegovo glavo v svoje mehko naročje in mu hladila čelo, dokler mu ni odleglo.

Tudi danes bi mu hotela napraviti majhno veselje in mu prinesiti cvetk. Če bi mu mogla prinesiti zdravja, bi bila najsrečnejše bitje na svetu. — Sonce žge na modrem nebu, roke jo že bole v zapetju. Ni čuda, saj že od štirih zjutraj žanje. Vendar se ne briga za to, temveč še sredi dela misli nanj. Ali se bo pozdravil? Da bi se vsaj. Morda sama bolj trpi kot on. Ljudje zmanjujejo z glavo, ker vedo, da hodi Matija za njo, a ona se je zaverovala v ubogo učitelja. Tudi mati bi rajši videla, če bi Majda poročila gruntarskega sina. Preskrbljena bi bila na starost. Toda Majdi še na misel ne pride, da bi si pustila prigovarjati.

Požele so vse žito še pred mrakom. Majda se umiva ob potoku. Trudna je, vendar njeno srce je tako budno. Po večerji mora takoj domov, Ivan jo bo gotovo pričakoval. Prijateljice jo bodo sicer zadrževale, da bi malo skupaj zapele za „likof“, toda njej ni do petja, dokler se Ivan ne bo zopet smejal, kot nekdanj.

Zamišljeno stopa Majda proti domu. V rokah nosi skrbno povezan šopek cvetlic in se smeje.

„Majda, zakaj se ti tako mudi?“ jo je dohitel Matija. „Vsa dekleta so obsedele po večerji, samo ti si nas pustila na cedilu. Tako sem se veselil, da boš prišla žet k nam. Toda niti pogleda mi nisi privoščila.“

Pristopil je bliže. „Majda, ti moraš biti moja, ljubim te, ljubim, verjemi mi.“ Objel jo je tako silno, da se je prestrašila, ročice so ji zdrknile na tla. V glavi se ji je vrtelo. Kaj naj stori? Če se Ivan ne pozdravi, bo vse njeno življenje zavrženo. Toda ali je primorana se žrtvovati zanj? Saj je vendar še tako mlada in rada bi živela! Tukaj se ji odpira življenje na trdnem gruntu. —

Majda je obstala za hip v njegovem objemu in zdela se ji je, da se nahaja nad zijajočim prepadom, kamor bi zdrknila, če se ne vrne. Hipoma se je sramovala same sebe. Ona tukaj premišluje in računa le na svojo srečo, a tam jo čaka Ivan in hrepeni po njej. K njemu mora, kajti on jo potrebuje. Ona je vse njegovo upanje, samo ob njeni strani bo zopet pridobil zdravje.

Majda se izvije Matiji iz objema. „Ne, nikdar ne“, siloma izdavi. Nato hitro pograbi cvetlice, tako lepe in nežne kot oči njenega izvoljenca, in hiti tja, kamor ji velevala srce.

Sonja

ali bo privolil v zakon z revnim dekletom, na to ni pomislil. Tudi se sam nikoli ni vprašal, ali jo bo poročil ali ne, vedel je samo eno: da je Majda lepo in privlačno dekle.

Majda pa ni bila ena izmed tistih, ki jih bogastvo prelepši. Mati ji je prigovarjala, naj ne izpušči dobre prilike, toda ona je ostala gluha. Slutila je nekaj čudovito lepega, kar mora priti, in vedela je, da bo sledila le klicu srca.

Slutnje je niso varale. Že dolgo je od tega, kar je bila ona prekrasna pomlad, toda Majda se je še danes živo spominjala. Takrat je prišel v vaško šolo mlad učitelj. Majda niti ni vedela točno kdaj. Premalo se je zanimala za zunanje dogodke. Po ves dan je morala trdo delati pri kmetih, zvečer je utrjevala zaspala, kakor bi jo ubil.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Pantelejmon Romanov:

PREDPISI

Pred odhodom predmestnih vlakov se je gnetla množica s culami, zavoji, vrečami ob zapori na peronu. Vmes je bila žena, ki je držala v rokah gajbico s ptičkom.

„Dalje, dalje, kdo pa tu zapira izhod?“ je zaklicala.

„Vozovnice preščipavajo.“

„Kajpak: tukaj preščipavajo, v vlaku preščipavajo, nič kakor ščipanje.“

„Ker so ljudje zdaj tako lokavi. Enkrat bi bilo premalo. Zdaj je tudi nov predpis. Natančno pazijo na prtljago. So, ki bi hoteli pol vagona napolniti s svojo prtljago. Kdo ima škodo? Država.“

„Mojo prtljago izlaha pregledajo,“ pravi žena in dvigne ptiča.

„Morda se pogovoriš potlej in greš zdaj naprej,“ jo nahuili vratar in ošine s pogledom skozi očala. „Vozovnico, prosim! Hej ti s ptičem, stoj! Vozovnico!“

„Saj sem jo že pokazala.“

„Za ptiča.“

„Za ptiča? Saj je nimam.“

„Potem ne smeš naprej.“

„Za božji čas, kako pa to?“

„Pojdi v prtljažnico, daj si napraviti pobotnico, potem se vrni.“

Potisnil je ženi njeno vozovnico nazaj v oko, pokazal s prstom na skrajni konec perona in začel zopet odpravljati druge potnike.

„Pa če zamudim vlak?“

„Saj prideš še pravočasno!“

Žena je malo privzdignila dolga krila in stekla v označeni smeri. Pred prtljažnico je tudi stala dolga vrsta. Žena je hotela takoj k okencu.

„Hej, ti s ptičem! Kaj pa bezljaš? Postavi se v vrsto!“

„Ko pa moram na prvi vlak. Samo ptiča dam stehitati.“

„Vseeno. Red mora biti.“

Žena je molčala in se s svojim ptičem postavila v vrsto.

„Škorec?“ je z zanimanjem vprašal uradnik pri okencu. Napisal ji je listek in jo poslal k tehničarju.

Tehničar je poiskal najmanjše uteži, jih botehtaval na dlani, se vprašujoče ozrl na železno plokev in jih položil zopet nazaj.

„Brž, brž, saj zaradi tebe še zamudimo vlak.“

„Saj sploh ne potegne,“ je nejevoljno izjavil tehničar, „postavil sem že na zadnjo zarezo.“

„Daj se s škorcem vred tehtati,“ je zaklical neki glas. „Debela si dovolj!“

„Ali me kanite še dolgo trapiti?“ se je zdaj razrdila žena. „Zlomem vas vzemi z vašo tehtnico vred.“

„Tehta počasi, zato pa natančno,“ jo je nekdo potolažil.

„Hej, tehničar,“ se je oglasilo iz blagajniškega okenca, „kaj pa se je zataknilo?“

„Ej, s tole vražjo živaljo se ukvarjam.“

Prišel je mož v uradniški uniformi in se ustavil pred tehtnico.

Živalca je z nasršenim perjem žalostno ždela v gajbici, gledala z enim očesom, drugo je pokrivala siva kožica.

„Ali je bolan?“ je vprašal uradnik.

„Kaj vem? Če bi le krknill!“

Zdaj se je vse zgrnilo okrog tehtnice, vrsta se je razpustila. Vsi so molče strmeli v ptiča.

„Vrag ga vzemi, saj nič ne tehtal!“ je zapil tehničar in pljunil na plokev.

„Nekaj mora tehtati, to je enkrat enal!“

„Ali me slednjič odpravite ali ne?“

„Počakaj, roke proč!“

„Utegnil bi se zmotiti za pud in ženska

W. Binder:

SOLZE V KINU

„Kaj pa je to?“ se je zdrnil Sebastijan, ko je nenadoma začutil, da ima solzne oči.

„Sedaj jemljeta slovo — za vedno!“ je s trepetom odgovorila ona. „Ali vidiš?“

„To je vendar samo v filmu! Na koncu bosta vendar prišla zopet skupaj.“

„Kdo ve?“ je ona zašepetala z žalostjo. „Pri dobrih filmskih zgodbah se večkrat tako pripeti kot v življenju: ravno v odločilnem trenutku te premaga sram nad lastnimi občutki in tako izgubiš človeka, ki ga ljubiš.“

„Nesmisel!“ je razdraženo odgovoril Sebastijan. „Vse skupaj je vendar brezsmiselno onegavljenje. Taki prazni filmi ne zaslužijo drugega kot posmeh.“

„Zakaj se pa potem jočeš, ti modrijan?“

„Ker so moji živci preobremenjeni z delom, popolnoma uničeni.“

„Pa ti sicer nikoli ne jočeš?“

mož. Čez nekoliko trenutkov jih je mogel natančno razločevati.

„Res, Diego; naredili so si lestve in jih neso s seboj. Napasti hočejo gornja okna. Pokličite moše, sedaj se bo treba bojevati.“

Španci so prihiteli navzgor in napolnili gornjo sobo, ki je imela spredaj tri okna, obrnjena proti reki.

„Ali naj streljamo, senor?“

„Ne — ne, ne streljajte prej, dokler ne bodo cevi vaših mušket nad njih srca. Več nego dva itak ne moreta priti skozi okno naenkrat. Toda pomislite, fantje, treba se bo ljuto boriti, zakaj prizanašali ne bodo vašemu življenju, niti ne bodo kazali usmiljenja ali milosti.“

Konci lestev so se sedaj pokazali pri vsakem oknu. Naredili so jih bili hitro, toda dobro in bile so skoraj tako široke kakor okna. Zaslišalo se je glasno vpitje in v istem trenutku so začeli razbojniki plezati po lestvah.

Francisco je stal pri srednjem oknu, ko se je prikazal Hawkhurst s sabljo v roki. Sunil je v stran mušketo, ki je bila namenjena nanj, in krogla je zaživžgala proti vodi, ne da bi bila koga zadela. Še malo in bil bi v sobi, ako ne bi bil Francisco ustrelil s samokresom proti njemu. Krogla je zadela Hawkhursta v levo ramo, tako da se je spotaknil. Preden pa se je mogel trdno postaviti na noge, je španec udaril po njem z mušketo ter ga vrgel nazaj. Padel je in po tegnili s seboj enega ali dva izmed tovarišev, ki sta plezala za njim po lestvi.

Francisco je spoznal, da po padcu Hawkhurstovem napad na to okno ne bo več tako nevaren. Odhitel je torej k oknu na

bi morala potem preveč plačati.“

„Vprašajte načelnika, nemara ga pa tako spusti skozi.“

„Ivan Dimitrič,“ je zavpil tehničar tja čez, „ali ga moremo spustiti brez tehtanja?“

Iz pisarniškega okenca se je pomolil začuden nos.

„Ali ste brali svoj predpis ali ga niste?“

„No, torej.“

„Hej,“ so se zdaj besno oglašali od vseh strani, „kaj pa ta zdržuje tako dolgo? Ali je cela čreda?“

„Ptič.“

„Veliko?“

„En sam.“

„Vražja žival, vlak nam jo pobriše.“

„Že ven do ceste stoje ljudje.“

„Kaj pa morem za svoj predpis,“ je zdaj viharno butilo iz tehničarja, „ne potegne, pa je.“

„Tu imaš pobotnico za en pud, zdaj pa glej, da se zgubiš,“ je zaškrtal oni v uniformi in grozeče s pestjo požugal ženski.

Lokomotiva je predirljivo zapiskala.

„Sveta pomagalka!“ so zavpili ljudje okrog tehtnice. Nastala je strahovita gneča.

„Odhaja, odhaja!“

„O ti prekleta mrcina ti, zaradi tebe nam je ušel vlak.“

„Kje pa je, kje pa je?“

„O, ta je prekanjena, speljala nas je na led, je že kdo ve kje!“

„S kom pa je bila?“

„S ptičem, tako ušivo paro.“

„Deset takih ptičev,“ je menil nekdo, „in naš celokupni promet bi šel za teden dni k vrugu.“

Oblaina noč

Z meglo nebo je zastrto, lune in zvezd ni nikjer, zdi se mi kakor zaprto, zunaj je mračen večer...

V sobi pri oknu samevam, nihče z menoj ne kramlja; čakam, da se mi z višave zvezdica spet nasmehlja.

Tam, kjer poprej je svetila, vlačil oblak se nocoj, ki ga ne more prodreti, da bi golčala z menoj.

Vetrič, zapihaj, razženi sence in sive megle, da mi bo zvezda sijala, lajšala skrito gorje.

Limbarski

IVAN TURGENJEV:

Zeljната juha

Kmečki ženski — vdovi je umrl njen edini dvajsetletni sin, prvi delavec na vasi.

Gospa, zemljiška posestnica iste vasi, je zvedela za kmetičino gorje in jo je šla prav na dan pogreba obiskat.

Stala je sredi sobe pred mizo in počasi z ravnim gibom desne roke (leva ji je mrtvo visela) zajemala brezmesno juho iz okajenega lončka in požirala žlico za žlico.

Obraz kmečke ženske je upadel in potemnel; oči so ji pordele in nabrekli, toda držala se je zamaknjeno in pokonci kakor v cerkvi.

„Za božjo voljo!“ je pomislila gospa. „Da le more jesti ob tem trenutku...? Le kakšna groba čustva imajo vsi?“

Tedaj se je gospa spomnila, kako se je pred nekaj leti, ko je izgubila svojo devetmesečno hčer, od bridkosti odpovedala temu, da najame lepo letno hišico v bližini Petrograda — in kako je vse poletje preživela v mestu. Kmečka žena je pa kar dalje jedla juho.

Gospa nazadnje ni več strpela.

„Tatjana!“ je spregovorila. „Prosim, oprost! Čudim se! Ali mar nisi ljubila svojega sina! Kako da imaš takšen užitek? Kako le moreš jesti to juho?“

„Moj Vasja je umrl,“ je tiho spregovorila kmečka ženska in grenke solze so se ji znova potočile po upadlih licih. — „Pomeni, da je prišel tudi meni kraj: živi so mi vzeli glavo. Zaradi tega pa še ni treba, da juha propade; saj je osoljena.“

Gospa je samo z rameni skomizgnila — in šla ven.

Saj ni vedela, kako se sol zasluži.

Ladja morskega roparja

Prevod iz angleščine

(25. nadaljevanje)

„Streha je ostala,“ si je mislil, ko je stopil od okna, „in sedaj se mi zdi, da je izguba verande nam v prid.“

Kaj so nameravali morski razbojniki, je bilo težko reči. Za nekoliko časa so prenehali streljati in Francisco se je vrnil k svojcem. Dim se je polagoma popolnoma razkadil, tako da so mogli zopet kreniti gor, kjer so bili prej. Ker pa razbojniki niso streljali, tudi oni niso mogli storiti ničesar, zakaj le ob bliskanju mušket je bilo mogoče opaziti sovražnika. Pri vratih ali oknih spodaj niso več poizkušali vdreti v poslopje in Francisco je zaman ugibal, kaj nameravajo storiti napadalci sedaj.

Skoro pol ure dolgo ni bilo nobenega napada. Nekateri izmed špancev so že mislili, da so se razbojniki umaknili v svoje čolne in odšli, toda Francisco jih je poznal bolje. Vse, kar je mogel storiti, je bilo, da je ostal za sedaj še gori in da je včasih pogledal, kaj delajo. Diego in še dva druga sta ostala pri njem. Drugi so morali dol, da so bili izven nevarnosti.

„Sveti Frančišek! Strašna noč je to, senor! Koliko imamo še do dne?“ je vprašal Diego.

„Najmanj še dve uri, mislim,“ je odgovoril Francisco, „toda boj se odloči prej.“

„Vsi svetniki naj nam pomagajo! Poglejte, senor, ali ne prihajajo?“

Francisco je pogledal v temo proti zunanjim poslopjem ter zapazil množico

levi strani, kjer je slišal Kajna izpodbujati svoje ljudi. In ni se motil. Kajn je stal pri oknu ter poizkušal priti v sobo, toda branil mu je Diego in nekoliko drugih odločnih mož. Za pasom razbojniškega kapitana je bilo polno samokresov in že trikrat je bil ustrelil z dobrim uspehom. Diego in dva najboljša moža sta bila ranjena, drugi pa, ki so mu branili vhod, so se ustrašili njegove velikanske postave. Francisco je planil, da ga napade. A kaj je bila moč tako mladega moža nasproti Kajnovi velikanski sili? Francisco je z levico ravno zagrabil razbojnika za vrat in mu nastavil samokres. Zdažci je eden izmed onih, ki so šli za Kajnom, sprožil samokres in blisk je razsvetlil Franciscov obraz, ko je ta vzkliknil: „Kri za kri!“ To je zadostovalo. Kapitan je prestrašen zavpil, da ima nadnaravno prikazen pred seboj, ter padel z lestve med goreče ostanke verandine.

Padec obeh voditeljev in odločni upor špancev je ustavil siloviti napad. Napadalci so odnehali in naposled odšli; s seboj so odnesli svoje ranjence. Španci so se spustili pod vodstvom Franciscovim po lestvah ter napadli razbojnike, ki pa so se umikali v velikem redu. Streljala je vrsta za vrsto in odbijala špance, dokler niso dospeli do čolnov, kjer se je začel ljut boj. Toda razbojniki so bili izgubili že preveč mož in brez svojih vodij so bili mnogo manj pogumni. Hawkhurst je stal še vedno pokonci in poveljeval tako hladnokrvno kakor vedno. Ugledal je Francisca ter planil proti njemu, ko je bil boj najbolj vroč, ga prijel za ovratnico ter ga vlekel proti razbojnikom. „Držite ga, za vsako cenlo!“ je kričal Hawkhurst,

ko so se počasi umikali ter dospeli do zunanjih poslopij. Francisco je bil premagan in odgnali so ga v enega izmed čolnov. Čez nekoliko minut so že na vso moč hiteli po reki navzdol, da utečejo mušketam špancev, ki so neprestano zasledovali razbojnike do reke.

Štirinajsto poglavje

SREČANJE

Morski razbojniki so se vrnili na ladjo. Oni, ki so bili ostali na njej in so bili pripravljeni, da sprejmejo dragoceno kovino, niso imeli storiti drugega kakor sprejemati ranjence. Mnogo njih tovarišev je ležalo mrtvih na obrežju. Kapitan je bil ves pobit in žalosten. Hawkhurst pa težko ranjen, tako da so ga morali prenesti v notranje dele ladje, kakor hitro je došel na krov. Edino, kar so dobili, je bil njihov prejšnji spremljevalec, ki so ga bili vkovali v železje na Hawkhurstovo povelje. Brez šuma so zopet vzdignili čolne in povsod je vladala največja žalost. Takoj so razvili vsa jadra in ko se je dani, so jih videli Španci že daleč proti severu.

Na ladji se je kmalu raznesla govorica, da je bil Francisco vzrok njihovega poraza. Čeprav so mogli samo domnevati, da je Francisco spoznal ladjo, sicer bi Španci ne mogli biti tako pripravljeni za napad, so imeli vendar tehtne vzroke, da so to domnevo smatrali za popolnoma resno. Zarditega so ga vsi sovražili in se veselili njegove konca, ki so ga vsi za gotovo pričakovali v njegovem sedanem ujetništvu.

(Dalje prihodnjič)

Poslovodstvo Schleppe-Brauerei U. Grömmer sledi žalostni dolžnosti in sporoča, da je njen družabnik in sopolovodja, gospod

JOSEF GRÖMMER

v petek, 15. junija 1955, po kratki bolezni, katero je z velikim potrpljenjem prenašal, nas prezgodaj za vedno zapustil.

Blagoslovitev in pogreb dragega umrlega je bil v torek, 19. julija ob 16.30 uri na pokopališču St. Ruprecht pri Celovcu. Sveta maša zadušnica je bila brana v sredo 20. julija ob 8. uri zjutraj v mestni župni cerkvi St. Egyda.

Njegova smrt pomeni za nas težko izgubo. Umrlemu bomo ohranili časten spomin.

Klagenfurt — Celovec, 21. julija 1955.

Za Schleppe-Brauerei U. Grömmer
FELICITAS WALLNER

DR. MICHAEL PLASCH

Moped in Halleiner motorna kolesa, kolesa vseh vrst, motorna kolesa: Puch-Adler, Horex, Triumph, KTM itd. dobite pod ugodnimi plačilnimi pogoji pri

JOHAN LOMŠEK

ST. LIPS P. EBERNDORF

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Nedelja, 24. 7.: 7.20 Duhovni nagovor. 7.25 8 pesmi pozdravljamo in voščimo. — Ponedeljek, 25. 7.: 13.55 Poročila, objave. — Slovenske pesmi in melodije. 18.45 Za našo vas. — Torek, 26. 7.: 13.55 Poročila, objave. — Zdravniški vedež. — Zabavna glasba. — Sreda, 27. 7.: 13.55 Poročila, objave. — Iz domačih logov. Sodelujejo koroški zbori in ensembli. 18.45 Okno v svet. — Četrtek, 28. 7.: 13.55 Poročila, objave. — Polke in valčki za vesele ljudi. — Petek, 29. 7.: 13.55 Poročila, objave. — Od pravljice do pravljice. 18.45 Za delopust. Poje Rutejev mešani kvartet iz Šmarjete v Rožu. — Sobota, 30. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

VILLACHER VOLKSFEST

Sobota 23. julija: DAN NARODOV; „Evropa poje in pleše“. Ob 20. uri v veliki razstavnici nastop devetih nacionalnih ansamblov. — Ob 23.30 uri v Park-hotelu „Ples narodov“. — Nedelja 24. julija: Slavnostni sprevid z mednarodno udeležbo, ob 10.15 uri.

KOPALNE OBLEKE, KOPALNE HLAČE IN KOPALNE PLAŠČE PRIPOROČA POCENI

WALCHER

CELOVEC-KLAGENFURT, 10.-Okt. Str.

1 Photo Kofler
TAG VILLACH
ENTWICKELN KOPIEREN

Erstes Oberkärntner Dachdeckungsunternehmen

Georg Götz

(Inh. Hans u. Helmut Götz)

Izvedba krovskih del z Eternit ploščami. Eternit stenske obloge

BELJAK — VILLACH

Klagenfurter Strasse 40. — Telefon 42-41

Obiščite nas na beljaškem sejmu, hala II.

SONNENWERK

kochende Waschmaschinen, Bauknecht-Küchenmaschinen, Vorführung von „Jax“ Nähmaschinen Radioapparate, Elektrogeräte, Kühlschränke, Herde.

RADIO Melcher
MEISTER BETRIEB
VILLACH
KAISER JOSEF PLATZ

LODRON

Strokovna trgovina za vaš dom
Beljak—Villach, Ledergerasse 12

Prešite odeje (kovtri) — modroci — posteljno perje — inleži — posteljno blago — flanelaste rjuhe — blago za pregrinjala in pohištvo — preproge in tekači — podloge za tla. — Kvalitetno in poceni.

FERCHER-MÖBEL

Beljak-Villach

KUMPFALLE NR. 3, TELEFON 40-45

Prodajalnica tudi v Gerbergasse

Nekaj podatkov iz največjega mizarско-obrtniškega podjetja na Koroškem:

Velikanska zaloga sodobnega pohištva iz trdega lesa. — Gradbeno pohištvo za privatne, hotelske, industrijske in eksportne namene. Nekaj primerov kvalitetnega in poceni pohištva za dom:

Spalnica iz trdega lesa, oreh ali mahagoni 3.915.—

Kohinje, šestdelne, svetlozelene ali bele

lakirane, od 1.694.—

Jedilnice, pet kosov, od 3.990.—

Tujske sobe, posebno vredne 2.400.—

SW-Möbel — Oblazinjeno pohištvo — Ugodna plačila na obroke

KDOR SVOJE ZDRAVJE LJUBI, PIJE

„PAGO“
„PAGO“ JE TEKOČE SADJE, BREZ KONZERVIRANJA, BREZ BARVE IN PREDVSEM BREZ KOFEINA. ZATO JE ZDRAVO!

GLAS TUMPOLD
Steklarstvo na debelo — Gradbeno, portalno in industrijsko osteklenje
CERKVENO STEKLARSTVO — Moderno brušenje
BELJAK - VILLACH, GERBERGASSE 21a. — Telefon 70-70

Malo zna, kdor Schleppe ne pozna

KINO

CELOVEC-KLAGENFURT
STADTTHEATER

22. do 25. 7.: „Madame macht Geschichten“, barvni film
26. do 28. 7.: „Vor dem neuen Tag“, (ni za mladino)

PRECHTL

22. do 25. 7.: „Glück ins Haus“, (ni za mladino)
26. do 28. 7.: „DIE LETZTE BRÜCKE“, (Maria Schell, Barbara Rütting)

VOLKSKINO

22. do 25. 7.: „INGRID, die Geschichte eines Fotomodells“, (ni za mladino)
26. do 28. 7.: „Der königliche Rebell“

PLIBERK

20. do 21. 7.: „Der schweigende Fremde“, (ni za mladino)
23. do 24. 7.: „Schützenlied“
27. do 28. 7.: „Die Schlange von Nil“, (ni za mladino)

ŠIVALNI STROJI
KOLESA
CELOVEC
Wienerg. 10
GRUNDNER

Oblazinjeno pohištvo, žimnice, zavese, roleji, sončne plahte, blazinjenje avtomobilov JOHANN ORTNER, Villach, Widmannsgasse 31, delavnica: Ringmauergerasse 11.

Plašči iz balonske svile, dežni in za motoriste najceneje v strokovni trgovini V. TARMAN, Klagenfurt, Völkermarkter Strasse 16.

OČALA OD SEKERKA drž. izpr. optik. Dobavitelj vseh bolniških blagajn. Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechter-Strasse 18

STANDARD-TRIUMPH

angleškega razreda
Zastopstvo za Koroško in Vzhodno Tirolsko

„Eigh“

28 PS - 803 ccm - Syn. - 4 prestave - 4 vrata - 4 sedeži - 110 km/h - 5 do 6 litrov na 100 km - 35% navzgorne sile - 300.— šil. let. davek Family . . . S 35.750.— de Luxe . . . S 37.800.—

„Ten“

33 PS - 948 ccm - Syn. - 4 prestave - 4 vrata - 4 sedeži - 115 km/h - 6 do 7 litrov na 100 km - 35% navzgorne sile - 300.— šil. let. davek Export . . . S 38.800.— de Luxe . . . S 41.500.—

PROSIM, OGLEDJTE SI RAZSTAVLJENI AVTO NA VILLACHER RING 33

Skladišče nadomestnih delov! — Dobavlja prompt — Poskusne vožnje!

JOSEF SINTSCHNIG

CELOVEC — KLAGENFURT, Südbahngürtel 8. Tel. 53-20

TVOJE MOTORNO KOLO samo od trdke Potuznik, tovarniško novo in rabljeno. Majhno naplailo, ostanek v 25 mesečnih obrokih. Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechter Strasse 4.

Tujske sobe od šil. 600.— naprej pri VOLKSMÖBELHAUS MATSCHEDL, Klagenfurt, Paulitschgasse 14.

Vsak teden nove pošiljke raznih avto vozov iz Nemčije; najugodnejše samo Autozentrale Potuznik Celovec-Klagenfurt, St. Ruprechter Strasse 4. Velika razstavna dvorana: Gabelsbergerstr. 7 (Autohof).

Sanitarne naprave, centralne kurjave, vodovodne napeljave ANDLINGER, Celovec Adlergasse, tel. 20-52. Strokovni nasveti in brezplačni proračuni. Dobave po tovarniških cenah. Električne črpalke. Vse na zalogi.

Črke za portal pri Jenoch, Klagenfurt, Herengasse 14.

ZENITEV

Kmečko dekle, domačinka, stara 36 let, ki ima veliko prihranjenega, želi spoznati poštenega fanta in pridnega delavca do 40 let starosti. Dopise pod „Zvestoba“ na upravo lista.

Novo cene v **REKLAMNEM TEDNU** do sobote, 23. julija 1955

ZDAJ NAJCENEJE!

1.000 moških in ženskih oblek ter plaččev
10.000 metrov blaga za obleke
100.000 možnozi izbire

V trgovski hiši Korošca **G. Umschaden**
CELOVEC - KLAGENFURT, BAHNHOFSTRASSE

Vse za gospoda!
Vse za damo!
Vse za otroka!